
**NACIONALNI
KURIKULUM
NASTAVNOGA
PREDMETA**

Latinski jezik

PRIJEDLOG

VELJAČA 2016.

**Cjelovita
kurikularna
reforma** Rani i predškolski,
osnovnoškolski
i srednjoškolski odgoj
i obrazovanje

NACIONALNI KURIKULUM NASTAVNOGA PREDMETA LATINSKI JEZIK

Prijedlog

VELJAČA 2016.

ČLANOVI STRUČNE RADNE SKUPINE IZABRANI JAVNIM POZIVOM

Senia Belamarić Divjak, prof., Privatna klasična gimnazija s pravom javnosti, Zagreb

Tonči Maleš, prof., Privatna klasična gimnazija s pravom javnosti, Zagreb

Zdravka Martinić-Jerčić, prof., lektor, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji, Odjel za hrvatski latinitet

Dubravka Matković, prof., Klasična gimnazija, Zagreb (voditeljica)

ČLAN STRUČNE RADNE SKUPINE IZ JEDINICE ZA STRUČNU I ADMINISTRATIVNU PODRŠKU

Tonči Maleš, Agencija za odgoj i obrazovanje

ČLANICA STRUČNE RADNE SKUPINE IZ EKSPERTNE RADNE SKUPINE

Branislava Baranović

TEHNIČKA KOORDINATORICA STRUČNE RADNE SKUPINE

Mirta Srdarev, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

EKSPERTNA RADNA SKUPINA

Boris Jokić (voditelj)

Branislava Baranović

Suzana Hitrec

Tomislav Reškovic

Zrinka Ristić Dedić

Branka Vuk

LEKTURA

Jasna Radulović

UPUTE ZA ČITANJE

Pred Vama se nalazi **prijedlog nacionalnog kurikuluma nastavnog predmeta**. Nacionalni kurikulum nastavnih predmeta dio su **sustava nacionalnih kurikulumskih dokumenata** koji je *Okvirom nacionalnog kurikuluma (ONK)* određen kao sustav dokumenata kojima se na nacionalnoj razini iskazuju namjere povezane sa svrhom, ciljevima, očekivanjima, ishodima, iskustvima djece i mladih osoba, s organizacijom odgojno-obrazovnog procesa i s vrednovanjem. Sustav nacionalnih kurikulumskih dokumenata prikazan je na Slici A.

Slika A. Sustav nacionalnih kurikulumskih dokumenata izrađenih u okviru Cjelovite kurikularne reforme

Svi nacionalni kurikulumski dokumenti oblikovani su s idejom o djetetu i mladoj osobi kao o središnjem sudioniku odgojno-obrazovnog procesa. Djeci i mladim osobama, roditeljima, odgojno-obrazovnim radnicima kurikulumski dokumenti jasno ukazuju na odgojno-obrazovna očekivanja i ishode koja postavljamo pred djecu i mlade osobe. Razvojni su i otvoreni dokumenti koje je moguće promijeniti kao odgovor na potrebe djece i mladih osoba, odgojno-obrazovnih radnika i ustanova, novih znanstvenih i tehnoloških spoznaja i onih proizašlih iz prakse.

Nacionalnim kurikulumima nastavnih predmeta određuju se svrha, ciljevi, struktura, odgojno-obrazovni ishodi i razine njihove usvojenosti, učenje i poučavanje, povezanost s drugim predmetima, odgojno-obrazovnim područjima i međupredmetnim temama te vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda u predmetu.

Domene/koncepti u organizaciji predmetnog kurikuluma čine gradivnu strukturu određenog predmeta i protežu se kroz cijeli period poučavanja predmeta. Unutar svake domene/koncepta određeni su odgojno-obrazovni ishodi.

Odgojno-obrazovni ishodi predstavljaju jasne i nedvosmislene iskaze o tome što očekujemo od učenika u određenoj domeni/konceptu predmeta na kraju određene godine učenja. Određeni su kao poželjna znanja, vještine i stavovi koji se napredovanjem u odgojno-obrazovnom sustavu usložnjavaju. Kroz godine učenja ishodi čine zaokruženu, logičnu cjelinu učenja i poučavanja u određenoj predmetnoj domeni/konceptu. Kao cjelina kroz sve godine učenja i poučavanja određuju ukupna iskustva učenja u određenom predmetu.

Svaki je ishod oblikovan kao cjelina koja, uz formulaciju ishoda, uključuje i razradu ishoda, preporuke za njegovo ostvarivanje i opis razina usvojenosti. Čitanje ishoda stoga, osim na samu formulaciju ishoda, mora biti usmjereno i na ostale njegove komponente.

Razrada ishoda uključuje preciznije određenje aktivnosti i sadržaja u okviru pojedinog ishoda ili skupine ishoda.

Za veliku većinu ishoda određene su razine njihove usvojenosti. Opisi razina usvojenosti preciznije određuju dubinu i širinu svakog ishoda i opisuju očekivana postignuća učenika na kraju određene godine učenja, čime se olakšava planiranje i provedba vrednovanja. Osim razrade samih odgojno-obrazovnih ishoda, u većini kurikuluma nastavnih predmeta navode se i preporuke za njihovo ostvarivanje.

Od učenika se očekuju ostvarivanje svih odgojno-obrazovnih ishoda.

Sadržaj

- A. OPIS NASTAVNOGA PREDMETA LATINSKI JEZIK, **4**
- B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA NASTAVNOGA PREDMETA LATINSKI JEZIK, **4**
- C. DOMENE U ORGANIZACIJI NASTAVNOGA PREDMETA LATINSKI JEZIK, **6**
- D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, RAZRADA ISHODA I RAZINE USVOJENOSTI PO RAZREDIMA I DOMENAMA, **8**
- E. POVEZANOST S DRUGIM ODGOJNO-OBRAZOVNIM PODRUČJIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA I OSTALIM PREDMETIMA, **55**
- F. UČENJE I POUČAVANJE NASTAVNOGA PREDMETA LATINSKI JEZIK, **56**
- G. VREDNOVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA U NASTAVNOME PREDMETU LATINSKI JEZIK, **57**

A. OPIS NASTAVNOGA PREDMET LATINSKI JEZIK

Klasični su jezici riječ kroz vjekove. Oni posreduju ukupnost ljudskoga iskustva i duha drevnih civilizacija koje leže u temeljima hrvatske, europske i svjetske kulture. Učeći ih, osoba stječe uvid u unutarnju strukturu niza jezičnih, kulturnih, civilizacijskih i humanih fenomena. Stoga oni pozivaju na putovanje kroz povijest čovjekove težnje za učenjem i spoznajom. Učenik tako, što se više udaljuje u prošlost, dobiva više alata za razumijevanje sadašnjosti i oblikovanje budućnosti. Oplemenjujući se čitanjem klasika, on razumijeva kulturnu raznolikost kao zajedničku baštinu ljudskog iskustva.

Uloga latinskog jezika u oblikovanju cjelovitog obrazovanja je nezamjenjiva. Osim što su njime napisani temeljni klasici antičke književnosti latinski je kao službeni jezik golema i moćna carstva postao prvi svjetski jezik čijim se pismom i danas služi niz modernih nacija. Ta ga je pozicija dulje od tisućljeća činila jezikom na kojem se diljem svijeta oblikovala i izražavala znanost, umjetnost, filozofija i teologija. U Hrvatskoj to poprima posebno značenje zbog činjenice da je latinski bio službeni jezik sve do polovice 19. stoljeća.

Mnoštvo je latinskih tekstova koji mogu poslužiti kao polazište za njegovo učenje; izvor je gotovo neiscrpan. Učenik tako, ne izlazeći iz medija latinskog jezika, može proputovati vremenski raspon od 5. st. pr. Kr. do 21. st., prijeći prostor od Škotske do ukrajinskih stepa i od bavarskih šuma do Sahare, on može čitati, razmišljati i spoznavati svako područje o kojem je čovjek promišljao među policama aleksandrijske knjižnice za vrijeme Ptolomeja ili u Hrvatskom saboru u doba Ivana Kukuljevića.

Upravo komunikacija s tekstom i – podsredstvom teksta – s autorom usavršava kod učenika analizu i sintezu, izaziva kritičko mišljenje, potiče maštu i istraživanje, velikim idejama oblikuje intelektualnu širinu i prodornost. Jednako je tako gotovo neiscrpan i interdisciplinarni potencijal latinskog jezika kao nastavnog predmeta. Osobito se može ostvariti u odnosu prema hrvatskom jeziku otkrivanjem golema dijela hrvatske književnosti napisane na latinskom. Isto se može ostvarivati i u suradnji s prirodnim ili društveno-humanističkim predmetima. Jednaki se potencijal može izraziti i projektom nastavom u učionici i izvan nje te suradnjom s drugim obrazovnim i kulturnim ustanovama.

Za učenike u Republici Hrvatskoj dodir s golemom pisanom baštinom latinskog jezika, a osobito s veličanstvenim materijalnim spomenicima rimske antike, od pulskog amfiteatra do Dioklecijanove palače u Splitu, otvara i spoznajni put prema širem shvaćanju vlastita identiteta. Tako latinski jezik, zajedno s grčkim duboko ukorijenjen u mediteranski civilizacijski krug, postaje gradivni element samospoznaje, naša polazišna i razlikovna točka u regionalnom, nacionalnom, europskom i globalnom kontekstu.

Radi zadovoljavanja odgojno-obrazovnih potreba učenika s teškoćama, kurikulum se prilagođava u skladu sa smjernicama *Okvira za poticanje i prilagodbu iskustava učenja te vrednovanje postignuća djece i učenika s teškoćama*.

Radi zadovoljavanja odgojno-obrazovnih potreba darovitih učenika, uvodi se razlikovni kurikulum u skladu sa smjernicama *Okvira za poticanje iskustava učenja i vrednovanje postignuća darovite djece i učenika*.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA NASTAVNOGA PREDMETA LATINSKI JEZIK

Temeljni je cilj učenja latinskog jezika razumijevanje teksta koji je mjesto susreta jezičnih zakonitosti i civilizacijskih sadržaja. Da bi ga ostvario, učenik će:

1. razvijati sposobnost razumijevanja i prevođenja teksta, čime će razvijati sposobnost analize i sinteze
2. ovladavati jezičnom strukturom latinskog jezika uz sposobnost prepoznavanja i povezivanja tih kategorija u hrvatskom i stranim jezicima, a stjecanjem tih znanja razvijat će i sposobnost uočavanja i razumijevanja koncepta reda i analogije te međuovisnosti i varijabilnosti
3. usvajati vokabular i ovladavati leksičkim kompetencijama uz razumijevanje riječi latinskog podrijetla i njihove primjene, čime će razvijati sposobnost integracije odnosa sličnoga, različitoga i zajedničkoga
4. uočavati korelaciju između književnosti, civilizacije i kulture te međuovisnost društveno-političkog okruženja i kulturne produkcije, a upoznavanjem vrijednosti grčkog naslijeđa na nacionalnoj, regionalnoj i

globalnoj razini stjecat će sposobnost vrednovanja antičke baštine, čime će razvijati alate za kritičko sagledavanje kulturoloških fenomena i stvaranje kulturno-civilizacijskog identiteta

- stjecati sposobnost razumijevanja sadašnjosti i oblikovanja budućnosti dijakronijskom komunikacijom, odnosno čitanjem tekstova i njihovih poruka unutar i izvan vremena u kojem su napisani, čime će naučiti uočavati sličnosti i razlike u ljudskom djelovanju kroz vrijeme te trajnost ljudskih iskustava.

Tablični prikaz ciljeva

Učenje latinskog jezika realizira se postizanjem triju ciljeva na tekstualnoj razini, a iz svakog od njih proizlazi njegova kontekstualnost.

	TEKSTUALNI	→	KONTEKSTUALNI	
1.	<p>RAZUMIJEVANJE MORFOLOŠKE STRUKTURE</p> <ul style="list-style-type: none"> Ovladavanje morfološkim kategorijama unutar latinskog jezika. Prepoznavanje tih kategorija u hrvatskom jeziku i stranim jezicima. <p>RAZUMIJEVANJE SINTAKTIČKE STRUKTURE</p> <ul style="list-style-type: none"> Shvaćanje sintaktičkih kategorija i prepoznavanje istih unutar latinske rečenice i teksta. Uočavanje sličnosti i razlika sintaktičke strukture latinskog jezika s hrvatskim i stranim jezicima. <p>USVAJANJE VOKABULARA</p> <ul style="list-style-type: none"> Ovladavanje leksičkim kompetencijama. Razumijevanje etimologije riječi latinskog podrijetla i njihova primjena. 		<p>UOČAVANJE KONCEPTA REDA I RAZUMIJEVANJE ANALOGIJE I ANALIZE.</p> <p>UOČAVANJE STRUKTURE MEĐUOVISNOSTI, VARIJABILNOSTI I SINTEZE.</p> <p>INTEGRACIJA ODNOSA SLIČNOGA, RAZLIČITOGA I ZAJEDNIČKOGA.</p>	ANALIZA KONTEKSTA I OČITAVANJE IDEJA.
2.	<p>RAZUMIJEVANJE KORELACIJE KNJIŽEVNOST/CIVILIZACIJA/KULTURA</p> <p>UOČAVANJE MEĐUOVISNOSTI DRUŠTVENO-POLITIČKOG OKRUŽENJA I KULTURNE PRODUKCIJE</p> <ul style="list-style-type: none"> Razumijevanje osnovnih značajki rimske kulture i civilizacije te njihova utjecaja na daljnji razvoj civilizacije. <p>VREDNOVANJE ANTIČKE BAŠTINE</p> <ul style="list-style-type: none"> Upoznavanje s vrijednostima rimskog naslijeđa na nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini. 		<p>RAZVOJ ALATA ZA KRITIČKO SAGLEDAVANJE KULTUROLOŠKIH FENOMENA.</p> <p>STVARANJE KULturno-CIVILIZACIJSKOG IDENTITETA.</p>	USPOSTAVA ODNOSA IDEJA/ČOVJEK/DJELO-VANJE.
3.	<p>RAZUMIJEVANJE I UOČAVANJE SLIČNOSTI I RAZLIKA U LJUDSKOM DJELOVANJU KROZ VRIJEME</p> <ul style="list-style-type: none"> Razumijevanje čitanih tekstova i poruka njihovih autora unutar i izvan vremena u kojem su napisani. 		RAZUMIJEVANJE SADAŠNJOSTI I OBLIKOVANJE BUDUĆNOSTI.	UOČAVANJE TRAJNOSTI LJUDSKOG ISKUSTVA.

C. DOMENE U ORGANIZACIJI PREDMETNOGA KURIKULUMA LATINSKI JEZIK

1. JEZIČNA PISMENOST

- Pravilno čitanje i pisanje.
- Vokabular – sustavno obogaćivanje fonda latinskih riječi, prepoznavanje latinskog korijena u riječima hrvatskog jezika i stranih jezika (etimologija).
- Gramatika – poznavanje osnova latinske fonologije, morfologije i sintakse.

2. ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA

- Analiza rečenice i teksta – sposobnost analize rečenice i teksta pokazuje razumijevanje latinskog jezika.
- Prijevod rečenice i teksta – sposobnost prijevoda rečenice i teksta pokazuje mogućnost izravne i neizravne komunikacije.
- Kontekstualizacija pročitano i razumijevanje poruke teksta.

3. CIVILIZACIJA I BAŠTINA

a. Građanin i društvo

- Podrijetlo i elementi građanstva, političkog ustroja i oblika vladavine.
- Razumijevanje današnjeg društvenog i političkog ustroja na nacionalnoj i globalnoj razini i njihovih korijena u rimskom društvu.
- Razumijevanje pojmova kao što su *obitelj, religija, prava, odgovornost i sloboda*, njihove interakcije i važnosti u svim životnim segmentima.

b. Umjetnost, kultura i estetika

- Razumijevanje utjecaja rimske umjetnosti, kulture i estetike na kasnija razdoblja interpretacijom tekstova i artefakata.
- Aktualiziranje antike u suvremenom svijetu.
- Razumijevanje utjecaja ljepote, ideala harmonije, kreativnosti rimske književnosti i umjetnosti na razvoj kulturnih vrijednosti.

c. Identitet i baština

- Rimski tragovi na tlu Hrvatske i Europe i njihov utjecaj na oblikovanje hrvatskoga i europskoga građanskog i nacionalnog identiteta (od Rima do danas).

Razrada domena

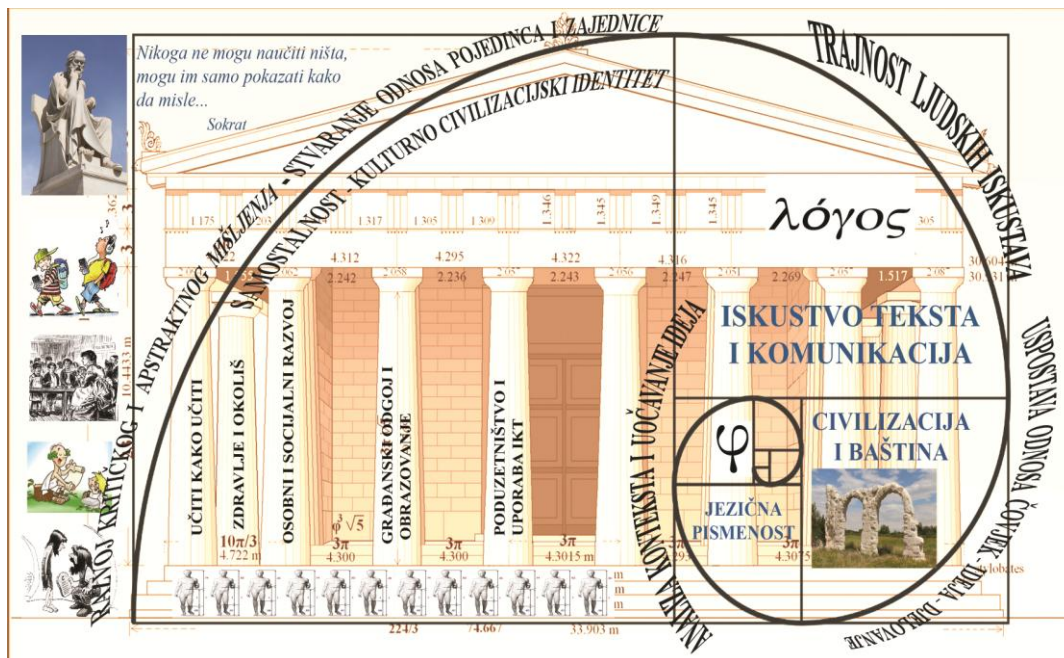
Učenje latinskog jezika oblikuje se oko tri okosnice: razumijevanje teksta, razumijevanje odnosa teksta i kulture u kojoj je nastao te razumijevanje dijakronijskih mijena recepcije teksta koje obuhvaćaju reinterpretaciju teksta i baštine u postklasičnom i suvremenom dobu. Te se okosnice isprepliću kroz tri domene učenja latinskog jezika – *Jezična pismenost, Iskustvo teksta i komunikacija* te *Civilizacija i baština* – odnosno tri područja kojima se učenik kreće proučavajući, učeći i sve se više približavajući svojim konačnim ciljevima. Svaki će učenik na kraju putovanja kroz jezične križaljke, glasovne zagonetke, napola izgubljene poruke drevnih pisaca, gradove koji su nestajali i ponovno se pojavljivali, društvena previranja, ljepotu umjetničkih djela imati svoju sliku toga putovanja, drukčiju od slike svojih suputnika, a opet vrlo sličnu.

U domeni *Jezična pismenost* nakon svladavanja pravilnog čitanja i pisanja učenik usvaja gramatičku strukturu latinskog jezika – vrste glasova, deklinacije, komparacije, konjugacije pa razne rečenične konstrukcije polako zauzimaju svoje mjesto i zajedno stvaraju logički red u umu mladog čovjeka. Razne vrste riječi poprimaju razumljivi oblik, rečenice od jednostavnih postaju sve složenije, a fond poznatih riječi biva sve bogatiji. Uz znanje raznih gramatičkih i leksičkih oblika učenik stječe mogućnost i sposobnost spoznavanja sličnosti, različitosti i zajedničkih elemenata između latinskog i hrvatskog jezika te latinskog i drugih jezika.

Domena *Iskustvo teksta i komunikacija* je nadogradnja prethodne domene. Učenik uči kako razumjeti i prevesti pročitani tekst. Analizom rečenice otkrit će njezinu unutarnju strukturu, shvatiti međusobnu povezanost riječi u rečenici i prepoznati poruku teksta. Učenik u ovoj domeni također uči da komunikacija nije samo razgovor dvoje ili više ljudi već da se komunicirati može na puno razina – izravno i neizravno, doslovno i metaforički, riječima i znakovima, govoreći, čitajući, pišući, šuteći, u sadašnjem trenutku, ali i otkrivajući poruke iz nekoga prošlog vremena.

Posljednja domena *Civilizacija i baština* na temelju izvornih tekstova uči razumijevanju i promišljanju o društvenim, religijskim, filozofskim i umjetničkim dosezima starih Rimljana te o njihovu utjecaju na razvoj kasnijih razdoblja sve do danas na području Hrvatske, Europe i šire. Misli i djela rimskoga građanina uvelike su formirala svijet u kojem danas živimo, ali i mnoge svjetove prije našega – srednji vijek, renesansno doba, razdoblja buđenja nacionalne svijesti u mnogih naroda. Ciceronov govor protiv Katiline, Ara pacis cara Augusta, Zakonik XII ploča, Dioklecijanova palača, Livijin kip iz Narone samo su mali fragment jedne velike civilizacije koju smo naslijedili, koju baštinimo i koju predajemo dalje naraštajima koje dolaze.

Grafički prikaz

Slika 1. Grafički prikaz nastavnoga predmeta Latinski jezik

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, RAZRADA ISHODA I RAZINE USVOJENOSTI PO RAZREDIMA I DOMENAMA

Na svim se razinama učenja primjereno dobi učenika razvijaju interes, pozitivan stav i samopouzdanje pri ovladavanju jezičnim djelatnostima i njihovim međudjelovanjem u različitim situacijama te sposobnosti promišljanja o pisanim i govorenim tekstovima radi razvijanja osobnih stavova, vrijednosti, identiteta i odgovornosti.

Učenici se postupno kroz domene Jezične pismenosti, Iskustva teksta i komunikacije te Civilizacije i baštine upoznaju s različitim strategijama učenja i pristupima učenju te ih svrhovito primjenjuju, a domene se neprestano isprepliću i međusobno su blisko povezane. Težina tekstova (od jednostavnih rečenica i prilagođenog teksta do izvornih tekstova u različitim žanrovima i iz različitih razdoblja) uvjetuje i napredak u stjecanju vještina, znanja i sposobnosti kod učenika. Vokabular, teme tekstova i civilizacijske teme moraju biti međusobno svrhovito isprepletene kako bi učenici dobili cjelovitu sliku o latinskom jeziku, rimskoj civilizaciji, misli i naslijeđu i time razvijali temeljne kompetencije kroz različite oblike mišljenja, rada i korištenja alata te osobnog i socijalnog razvoja.

Osnovne škole – nastavljači (klasična gimnazija) (105+105+105+105+105+105+105+105)

Kurikulum za učenike osnovnih škola i nastavljače u klasičnim gimnazijama zamišljen je kao cjelina. Vrata kroz koja učenik ulazi u učenje latinskog jezika jesu mitovi i legende o osnutku Rima. Put učenika zatim vodi k upoznavanju života rimskoga građanina i njegove svakodnevnice. Nakon toga upoznaje najvažnije osobe iz svih područja života antičkog Rima. Sljedeća razina učenja nudi uvid u razne oblike književnoga stvaralaštva u Rimu te u utjecaj rimske misli i civilizacije na izgradnju kulturnog identiteta Republike Hrvatske. U prva tri razreda polazišni tekstovi su prilagođeni, a za četvrtu godinu učenja, u osmom razredu, predlažu se i izvorni tekstovi uz opsežan komentar.

Učenik koji učenje latinskog jezika nastavlja u klasičnoj gimnaziji spoznaje stečene u osnovnoj školi produbljuje intenzivnim radom na izvornim tekstovima. Uzimajući kao prijelomnu točku cara Augusta, korpus tekstova preporučeni za čitanje prati političku i književnu povijest Rima. Najprije se usvajaju sadržaji vezani uz Ciceronovo razdoblje, zatim uz Augustovo i na poslijetku oni iz razdoblja kasnog carstva i postklasičnog latiniteta. Drugo polugodište četvrtoga razreda posve je prepušteno učitelju da ga sam oblikuje.

1. RAZINA (GODINA UČENJA) – 5. RAZRED

Na kraju prve godine učenja i poučavanja učenik:

DOMENA A: JEZIČNA PISMENOST					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A. 5. 1 VLADA PRAVILIMA ČITANJA I PISANJA I PRAVILNOG NAGLAŠAVANJA LATINSKIH RIJEČI.	Nabraja redom znakove latinske abecede. Primjenjuje pravila čitanja i pisanja latinskih riječi klasičnim i tradicionalnim izgovorom.	Nabraja redom znakove latinske abecede, prepoznaje pravila čitanja, pisanja i naglašavanja, navodi obilježja klasičnog i tradicionalnog izgovora.	Upotrebljava pravilno znakove latinske abecede u pisanju, primjenjuje pravila čitanja, pisanja i naglašavanja. Uz pomoć učitelja prepoznaje i	Primjenjuje samostalno pravila čitanja, pisanja i naglašavanja latinskih riječi u pismu i govoru, razlikuje u čitanju klasični i tradicionalni izgovor.	Samostalno primjenjuje pravila čitanja, pisanja naglašavanja u poznatim i nepoznatim riječima

			razlikuje u čitanju klasični od tradicionalnog izgovora.		i tečno čita klasičnim i tradicionalnim izgovorom.
A. 5.2 PREPOZNAJE, PRIMJENJUJE I USPOREĐUJE JEDNOSTAVNIJE GRAMATIČKE OBLIKE RIJEČI I NJIHOVE ODNOS.	Definira, opisuje i tvori jednostavnije gramatičke oblike riječi i njihove odnose. Raščlanjuje, grupira i uspoređuje jednostavnije gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Prepoznaje i imenuje jednostavnije gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Opisuje i uz pomoć učitelja grupira jednostavnije gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Grupira i uz učiteljevu pomoć tvori jednostavnije gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Samostalno raščlanjuje, uspoređuje i tvori jednostavnije gramatičke oblike riječi i njihove odnose.
A. 5.3 PREPOZNAJE, UPOTREBLJAVA I RAŠČLANJUJE RIJEČI IZ PRILAGOĐENIH TEKSTOVA TE INTERNACIONALNE RIJEČI PODRIJETLOM IZ LATINSKOG JEZIKA.	Pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica i prilagođenih tekstova. Uočava, pravilno upotrebljava i raščlanjuje riječi latinskog podrijetla koje susreće u svakodnevnom životu povezane sa sadržajem koji se obrađuje.	Uz pomoć učitelja pronalazi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica te uočava u hrvatskom jeziku riječi latinskog podrijetla.	Uz pomoć učitelja pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica i prilagođenih tekstova te uočava i prepoznaje u hrvatskom jeziku riječi latinskog podrijetla.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica i prilagođenih tekstova te uz pomoć učitelja uočava, prepoznaje i raščlanjuje u hrvatskom jeziku riječi latinskog podrijetla.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica i prilagođenih tekstova te samostalno prepoznaje i raščlanjuje u hrvatskom jeziku riječi latinskog podrijetla.
DOMENA B: ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B. 5.1 PREPOZNAJE, RAZLIKUJE I ANALIZIRA ODNOS RIJEČI U REČENICI I/ILI TEKSTU.	Određuje odnose riječi u rečenici. Prepoznaje i povezuje suodnose unutar rečenice i/ili teksta.	Uz pomoć učitelja prepoznaje i određuje odnose riječi u poznatome tekstu.	Uz pomoć učitelja određuje i povezuje odnose riječi u poznatome tekstu.	Samostalno određuje i povezuje odnose riječi u poznatome tekstu.	Samostalno određuje i analizira odnose riječi u nepoznatome tekstu.
B. 5.2 RAZUMIJE I OBJAŠNJAVA PRILAGOĐENI LATINSKI TEKST.	Razumije sadržaj i prevodi rečenicu ili prilagođeni latinski tekst. Izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice ili	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi rečenice ili prilagođeni latinski tekst.	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj, prevodi te izdvaja bitne podatke iz rečenice ili prilagođenoga	Samostalno razumije sadržaj i prevodi te uz pomoć učitelja izdvaja bitne podatke i razumije	Samostalno razumije sadržaj, prevodi i izdvaja bitne podatke.

	prilagođenoga latinskog teksta.		latinskog teksta.	kontekst poruke rečenice ili prilagođenoga latinskog teksta.	Razumije kontekst poruke rečenice ili prilagođenoga latinskog teksta.
DOMENA C: CIVILIZACIJA I BAŠTINA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
C. 5.1 IMENUJE I OBJAŠNJAVA POJMOVJE I LEGENDE VEZANE UZ OSNUTAK GRADA RIMA I RANU RIMSKU POVIJEST U DOBA KRALJEVSTVA.	Imenuje, opisuje i uspoređuje legende i mitove povezane s osnutkom grada Rima i smješta u prostoru i vremenu sadržaje povezane s osnivanjem Rima i razdobljem kraljevstva.	Imenuje rimske junake iz rane rimske povijesti, prepričava samostalno jednu priču vezanu uz osnutak grada i/ili razdoblje kraljevstva.	Opisuje rimske junake iz rane rimske povijesti, uz pomoć učitelja prepričava više priča vezanih uz osnutak Rima i/ili razdoblje kraljevstva te uz pomoć učitelja smješta u prostoru i vremenu osnutak Rima i razdoblje kraljevstva.	Uz učiteljevu pomoć uspoređuje legende i mitove povezane s osnutkom grada Rima, samostalno smješta u prostoru i vremenu osnutak Rima i razdoblje kraljevstva.	Samostalno uspoređuje legende i mitove povezane s osnutkom grada Rima. Samostalno objašnjava u prostoru i vremenu osnivanje Rima i razdoblje kraljevstva.
C. 5.2 NAVODI I PREZENTIRA SADRŽAJE VEZANE UZ RIMSKA VJEROVANJA I MITOLOGIJU.	Navodi, opisuje i objašnjava osnovne pojmove rimskog vjerovanja i 12 bogova. Prezentira neki rimski obred.	Navodi rimske bogove, obrede i svećenike.	Opisuje rimske bogove, obrede i svećenike.	Uz pomoć učitelja objašnjava značajke rimske religije i uspoređuje rimske bogove.	Samostalno objašnjava značajke rimske religije i prezentira neki rimski obred.

PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ISHODA

A. 5. 2

Preporučuje se da se obrađuju sljedeći jednostavniji gramatički oblici: deklinacija imenica i pridjeva i glagolski oblici prezentske osnove (indikativ, imperfekt, infinitiv, imperativ i particip u aktivu i pasivu).

Preporučuje se da obrađena gramatika bude u funkciji teksta, a ne tekst u funkciji gramatike.

B. 5. 2; C. 5. 1/2

Preporučuje se da sadržaji rečenica, tekstova i civilizacijskih sadržaja tematski budu povezani s legendama i mitovima iz rane rimske povijesti od Eneje do kraja kraljevstva te s rimskom mitologijom.

2. RAZINA (GODINA UČENJA) – 6. RAZRED

Na kraju druge godine učenja i poučavanja učenik:

DOMENA A: JEZIČNA PISMENOST					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A. 6.1 PREPOZNAJE, PRIMJENJUJE I USPOREĐUJE JEDNOSTAVNE GRAMATIČKE OBLIKE RIJEČI I NJIHOVE ODNOS.	Definira, opisuje i tvori jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose. Raščlanjuje, grupira i uspoređuje jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Prepoznaje i imenuje jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Opisuje i uz pomoć učitelja grupira jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Grupira i uz pomoć učitelja tvori jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Samostalno raščlanjuje, uspoređuje i tvori jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose.
A. 6.2 PREPOZNAJE, UPOTREBLJAVA I RAŠČLANJUJE RIJEČI IZ PRILAGOĐENIH TEKSTOVA TE INTERNACIONALNE RIJEČI PODRIJETLOM IZ LATINSKOG JEZIKA.	Pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica i prilagođenih tekstova. Uočava, pravilno upotrebljava i raščlanjuje riječi latinskog podrijetla koje susreće u svakodnevnom životu povezane sa sadržajem koji se obrađuje.	Uz pomoć učitelja pronalazi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica te uočava u hrvatskom jeziku riječi latinskoga podrijetla.	Uz pomoć učitelja pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica i prilagođenih tekstova te uočava i prepoznaje u hrvatskom jeziku riječi latinskoga podrijetla.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica i prilagođenih tekstova te uz pomoć učitelja uočava, prepoznaje i raščlanjuje u hrvatskom jeziku riječi latinskoga podrijetla.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica i prilagođenih tekstova te samostalno prepoznaje i raščlanjuje u hrvatskom jeziku riječi latinskoga podrijetla.
DOMENA B: ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B. 6.1 PREPOZNAJE, RAZLIKUJE I ANALIZIRA ODNOS RIJEČI U REČENICI I/ILI TEKSTU.	Određuje odnose riječi u rečenici. Prepoznaje i povezuje suodnose unutar rečenice i/ili teksta.	Uz pomoć učitelja prepoznaje i određuje odnose riječi u poznatome tekstu.	Uz pomoć učitelja određuje i povezuje odnose riječi u poznatome tekstu.	Samostalno određuje i povezuje odnose riječi u poznatome tekstu.	Samostalno određuje i analizira odnose riječi u nepoznatome tekstu.

<p>B. 6. 2 RAZUMIJE I OBJAŠNJAVA PRILAGOĐENI LATINSKI TEKST.</p>	<p>Razumije sadržaj i prevodi rečenicu ili prilagođeni latinski tekst. Izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice ili prilagođenoga latinskog teksta.</p>	<p>Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi rečenice ili prilagođeni latinski tekst.</p>	<p>Uz pomoć učitelja razumije sadržaj, prevodi te izdvaja bitne podatke iz rečenice ili prilagođenoga latinskog teksta.</p>	<p>Samostalno razumije sadržaj i prevodi te uz pomoć učitelja izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice ili prilagođenoga latinskog teksta.</p>	<p>Samostalno razumije sadržaj, prevodi i izdvaja bitne podatke. Razumije kontekst poruke rečenice ili prilagođenoga latinskog teksta.</p>
DOMENA C: CIVILIZACIJA I BAŠTINA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
<p>C. 6. 1 PREPOZNAJE NAJVAŽNIJE GRAĐEVINE U RIMU I OPISUJE NJIHOVU NAMJENU.</p>	<p>Imenuje i opisuje najpoznatije građevine u Rimu. Objašnjava namjenu najpoznatijih građevina u rimsko doba.</p>	<p>Imenuje građevine u Rimu i navodi njihovu osnovnu namjenu.</p>	<p>Prepoznaje i imenuje građevine u Rimu i navodi njihovu namjenu.</p>	<p>Uz pomoć učitelja opisuje građevine u Rimu i njihovu namjenu.</p>	<p>Samostalno opisuje građevine u Rimu i objašnjava njihovu namjenu.</p>
<p>C. 6. 2 NABRAJA, SMJEŠTA I POVEZUJE POJMOVVE VEZANE UZ RIMSKU SVAKODNEVICU.</p>	<p>Imenuje i opisuje osobitosti i posebnosti osobnoga, obiteljskoga i javnoga života u starom Rimu. Uočava i uspoređuje sličnosti i razlike između ondašnjega i današnjeg načina života i vrijednosnog sustava.</p>	<p>Imenuje i uz pomoć učitelja opisuje pojmove povezane s temama iz svakodnevnog života Rimljana.</p>	<p>Opisuje pojmove povezane s temama iz svakodnevnog života Rimljana te uz pomoć učitelja uočava sličnosti i razlike između ondašnjeg i današnjeg načina života i vrijednosnog sustava.</p>	<p>Opisujući pojmove povezane s temama iz svakodnevnog života Rimljana uočava sličnosti i razlike između ondašnjeg i današnjeg načina života i vrijednosnog sustava.</p>	<p>Samostalno uspoređuje sličnosti i razlike između ondašnjeg i današnjeg načina života i vrijednosnog sustava.</p>

<p>PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ISHODA</p>
<p>A. 6. 2 Preporučuje se da se obrađuju sljedeći jednostavni gramatički oblici: komparacija pridjeva, osobne i posvojne zamjenice, povratna i povratno-posvojna zamjenica, glavni i redni brojevi, oblici perfektne i participske osnove (bez konjunktiva). Preporučuje se da obrađena gramatika bude u funkciji teksta, a ne tekst u funkciji gramatike.</p>
<p>B. 6. 2; C. 6. 1/2/3 Preporučuje se da sadržaji rečenica, tekstova i civilizacijskih sadržaja budu povezani s temama vezanima uz život rimskoga građanina i njegovu svakodevicu.</p>

3. RAZINA (GODINA UČENJA) – 7. RAZRED

Na kraju treće godine učenja i poučavanja učenik:

DOMENA A: JEZIČNA PISMENOST					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A. 7.1 PREPOZNAJE, PRIMJENJUJE I USPOREĐUJE SLOŽENE GRAMATIČKE OBLIKE RIJEČI I NJIHOVE ODNOSI.	Definira, opisuje i tvori složene gramatičke oblike riječi i njihove odnose. Raščlanjuje, grupira i uspoređuje složene gramatičke oblike riječi i njihove odnose. Upotrebljava složene gramatičke sadržaje.	Imenuje i navodi složene gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Prepoznaje složene gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Opisuje i uz pomoć učitelja tvori složene gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Samostalno uspoređuje, tvori i primjenjuje složene gramatičke oblike riječi i njihove odnose.
A. 7.2 PREPOZNAJE, UPOTREBLJAVA I RAŠČLANJUJE RIJEČI IZ PRILAGOĐENIH TEKSTOVA TE INTERNACIONALNE RIJEČI PODRIJETLOM IZ LATINSKOGA JEZIKA.	Pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica i prilagođenih tekstova. Uočava, pravilno upotrebljava i raščlanjuje riječi latinskog podrijetla koje susreće u svakodnevnom životu povezane sa sadržajem koji se obrađuje.	Uz pomoć učitelja pronalazi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica te uočava u hrvatskom jeziku riječi latinskoga podrijetla.	Uz pomoć učitelja pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica i prilagođenih tekstova te uočava i prepoznaje u hrvatskom jeziku riječi latinskoga podrijetla.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica i prilagođenih tekstova te uz pomoć učitelja uočava, prepoznaje i raščlanjuje u hrvatskom jeziku riječi latinskoga podrijetla.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica i prilagođenih tekstova te samostalno prepoznaje i raščlanjuje u hrvatskom jeziku riječi latinskoga podrijetla.
DOMENA B: ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B. 7.1 PREPOZNAJE, RAZLIKUJE I ANALIZIRA ODNOS RIJEČI U REČENICI I/ILI TEKSTU.	Određuje odnose riječi u rečenici. Prepoznaje i povezuje suodnose unutar rečenice i/ili teksta.	Uz pomoć učitelja prepoznaje i određuje odnose riječi u poznatom tekstu.	Uz pomoć učitelja određuje i povezuje odnose riječi u poznatome tekstu.	Samostalno određuje i povezuje odnose riječi u poznatome tekstu.	Samostalno određuje i analizira odnose riječi u nepoznatome tekstu.

<p>B. 7.2 RAZUMIJE I OBJAŠNJAVA PRILAGOĐENI LATINSKI TEKST.</p>	<p>Razumije sadržaj i prevodi rečenicu ili prilagođeni latinski tekst. Izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice ili prilagođenoga latinskog teksta.</p>	<p>Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi rečenice ili prilagođeni latinski tekst.</p>	<p>Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi te izdvaja bitne podatke iz rečenice ili prilagođenoga latinskog teksta.</p>	<p>Samostalno razumije sadržaj, prevodi te uz pomoć učitelja izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice ili prilagođenoga latinskog teksta.</p>	<p>Samostalno razumije sadržaj, prevodi te izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice ili prilagođenoga latinskog teksta.</p>
DOMENA C: CIVILIZACIJA I BAŠTINA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
<p>C. 7.1 NABRAJA, SMJEŠTA I POVEZUJE KLJUČNE OSOBE, POJMOVE I DOGAĐAJE IZ JAVNOG ŽIVOTA RIMSKE DRŽAVE.</p>	<p>Imenuje, opisuje i uspoređuje bitne osobe, pojmove i događaje iz javnog života rimske države. Uočava osnovne značajke različitih tipova vladavina i važnost građanske vrline te razvija osjećaj za doprinos pojedinca životu zajednice.</p>	<p>Imenuje bitne osobe i događaje iz javnog života rimske države.</p>	<p>Opisuje i uz pomoć učitelja uspoređuje ključne osobe, pojmove i događaje iz javnog života rimske države.</p>	<p>Samostalno uspoređuje bitne osobe, pojmove i događaje iz javnog života rimske države te uz pomoć učitelja uočava osnovne značajke različitih tipova vladavina i važnost građanske vrline.</p>	<p>Samostalno uspoređuje ključne osobe, pojmove i događaje iz javnog života rimske države te uočava osnovne značajke različitih tipova vladavina kao i važnost građanske vrline te razvija osjećaj za doprinos pojedinca životu zajednice.</p>
<p>C. 7.2 KOMENTIRA, DISKUTIRA I ZAKLJUČUJE O VRIJEDNOSTIMA GRAĐANSKIH I LJUDSKIH VRLINA I MANA NA TEMELJU ŽIVOTA BITNIH OSOBA I DOGAĐAJA IZ JAVNOG ŽIVOTA RIMSKE DRŽAVE.</p>	<p>Istražuje temelje i vrijednosti domoljublja, pripadnosti, identiteta. Tumači odnos pojedinac – zajednica. Uočava i komentira ljudske i građanske vrline i mane.</p>	<p>Uočava ljudske i građanske vrline i mane.</p>	<p>Uz pomoć učitelja istražuje temelje i vrijednosti domoljublja, pripadnosti, identiteta te tumači odnos pojedinac – zajednica.</p>	<p>Istražuje temelje i vrijednosti domoljublja, pripadnosti, identiteta te tumači odnos pojedinac – zajednica.</p>	<p>Svojim riječima komentira i zaključuje o temeljima i vrijednostima domoljublja, pripadnosti, identiteta, ljudskih i građanskih vrline i mana navodeći primjere iz svakodnevnoga života.</p>

PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ISHODA
A. 7. 1 Preporučuje se da se obrađuju sljedeći složeni gramatički oblici: konjunktivi svih osnova, oblici nepravilnih glagola, rečenične konstrukcije Acl, Ncl. Preporučuje se da obrađena gramatika bude u funkciji teksta, a ne tekst u funkciji gramatike.
B. 7. 2; C. 7. 1/2 Preporučuje se da sadržaji rečenica, tekstova i civilizacijskih sadržaja budu povezani s temama vezanima uz život i djelovanje javnih osoba u rimskoj državi.

4. RAZINA (4. GODINA UČENJA) – 8. RAZRED

Na kraju četvrte godine učenja i poučavanja učenik:

DOMENA A: JEZIČNA PISMENOST					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A. 8. 1 PREPOZNAJE, PRIMJENJUJE I USPOREĐUJE SLOŽENIJE GRAMATIČKE OBLIKE RIJEČI I NJIHOVE ODNOSI.	Definira, opisuje i tvori složeniye gramatičke oblike riječi i njihove odnose. Raščlanjuje, grupira i uspoređuje složeniye gramatičke oblike riječi i njihove odnose. Upotrebljava složeniye gramatičke sadržaje.	Imenuje složeniye gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Prepoznaje složeniye gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Opisuje i uz pomoć učitelja tvori složeniye gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Samostalno uspoređuje, tvori i primjenjuje složeniye gramatičke oblike riječi i njihove odnose.
A. 8. 2 PREPOZNAJE, UPOTREBLJAVA I RAŠČLANJUJE RIJEČI IZ PRILAGOĐENIH TEKSTOVA TE INTERNACIONALNE RIJEČI PODRIJETLOM IZ LATINSKOG JEZIKA.	Pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica i prilagođenih tekstova. Uočava, pravilno upotrebljava i raščlanjuje riječi latinskoga podrijetla koje susreće u svakodnevnom životu povezane sa sadržajem koji se obrađuje.	Uz pomoć učitelja u rječničkom obliku pronalazi riječi iz obrađenih rečenica te uočava u hrvatskom jeziku riječi latinskoga podrijetla.	Uz pomoć učitelja pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica i prilagođenih tekstova te uočava i prepoznaje u hrvatskom jeziku riječi latinskoga podrijetla.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica i prilagođenih tekstova te uz pomoć učitelja uočava, prepoznaje i raščlanjuje u hrvatskom jeziku riječi latinskoga podrijetla.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz obrađenih rečenica i prilagođenih tekstova te samostalno prepoznaje i raščlanjuje u hrvatskom jeziku riječi latinskoga podrijetla.

DOMENA B: ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B. 8.1 PREPOZNAJE, RAZLIKUJE I ANALIZIRA ODNOS RIJEČI U REČENICI I/ILI TEKSTU.	Određuje odnose riječi u rečenici. Prepoznaje i povezuje suodnose unutar rečenice i/ili teksta.	Uz pomoć učitelja prepoznaje i određuje odnose riječi u poznatome tekstu.	Uz pomoć učitelja određuje i povezuje odnose riječi u poznatome tekstu.	Samostalno određuje i povezuje odnose riječi u poznatome tekstu.	Samostalno određuje i analizira odnose riječi u nepoznatome tekstu.
B. 8.2 RAZUMIJE I OBJAŠNJAVA PRILAGOĐENI ILI IZVORNI LATINSKI TEKST.	Razumije sadržaj i prevodi prilagođeni ili izvorni latinski tekst. Izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice ili prilagođenoga latinskog teksta.	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi prilagođeni ili izvorni latinski tekst.	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi te izdvaja bitne podatke iz prilagođenoga ili izvornoga latinskog teksta.	Samostalno razumije sadržaj, prevodi te uz pomoć učitelja izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke prilagođenoga ili izvornoga latinskog teksta.	Samostalno razumije sadržaj, prevodi te izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke prilagođenoga ili izvornoga latinskog teksta.
DOMENA C: CIVILIZACIJA I BAŠTINA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
C. 8.1 NABRAJA, SMJEŠTA I USPOREĐUJE BITNE OSOBE I POJMOVE VEZANE UZ RAZLIČITE OBLIKE STVARALAŠTVA U STAROME RIMU.	Imenuje, opisuje bitne osobe i pojmove vezane uz razne oblike stvaralaštva u starome Rimu. Tumači i komentira ulogu umjetnika u zajednici. Razvija osjećaj za doprinos umjetničkog djelovanja životu zajednice.	Imenuje ključne osobe i pojmove vezane uz razne oblike stvaralaštva u starome Rimu.	Opisuje i uz pomoć učitelja uspoređuje ključne osobe i pojmove vezane uz razne oblike stvaralaštva u starome Rimu.	Samostalno navodi ključne osobe i pojmove vezane uz razne oblike stvaralaštva u starome Rimu te uz pomoć učitelja tumači i komentira ulogu umjetnika u zajednici.	Samostalno tumači i komentira ulogu umjetnika u zajednici te razvija osjećaj za doprinos umjetničkog djelovanja životu zajednice.
C. 8.2 PREPOZNAJE, UOČAVA I USPOREĐUJE UTJECAJ LATINSKOG JEZIKA NA HRVATSKI	Prepoznaje i opisuje razvoj, širenje i važnost latinskog jezika. Uočava i raspravlja o utjecaju latinskog jezika na hrvatski i druge jezike s kojima se susreće.	Navodi područja Europe u kojima su se ljudi dugo služili latinskim jezikom.	Opisuje širenje i važnost latinskog jezika u Europi.	Prepoznaje romanske jezike kao direktne sljednike latinskog jezika i uočava utjecaj latinskog jezika na hrvatski i druge jezike s kojima se susreće.	Uočava i raspravlja o utjecaju latinskog jezika na hrvatski i druge jezike s kojima se susreće.

I DRUGE JEZIKE.					
C. 8. 3 OPISUJE, KOMENTIRA I DISKUTIRA O UTJECAJU RIMA NA RAZVOJ CIVILIZACIJE U NAŠIM KRAJEVIMA.	Navodi i povezuje područja i gradove u RH koji su bili u dodiru s rimskom civilizacijom. Prepoznaje i uspoređuje osnovne materijalne ostatke i artefakte povezane s rimskom civilizacijom. Uočava i diskutira o važnosti utjecaja Rimljana na razvoj hrvatskoga kulturnog identiteta.	Imenuje područja i gradove u RH povezane s rimskom civilizacijom.	Prepoznaje područja i gradove te uz pomoć učitelja navodi osnovne materijalne ostatke i artefakte povezane s rimskom civilizacijom.	Prepoznaje i uspoređuje osnovne materijalne ostatke i artefakte povezane s rimskom civilizacijom.	Uspoređuje, uočava i diskutira o važnosti utjecaja Rimljana na razvoj hrvatskoga kulturnog identiteta.

PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ISHODA
A. 8. 1 Preporučuje se da se obrađuju sljedeći složeniji gramatički oblici: gerund, gerundiv, perifrastične konjugacije. Preporučuje se da obrađena gramatika bude u funkciji teksta, a ne tekst u funkciji gramatike.
B. 8. 2; C. 8. 1/2/3 Preporučuje se da sadržaji prilagođenih i izvornih tekstova i civilizacijskih sadržaja budu povezani s temama vezanima uz rimske mislioce i umjetnike te uz utjecaj rimske civilizacije i latinskog jezika na naše krajeve.

5. RAZINA (GODINA UČENJA) – 1. RAZRED

Na kraju pete godine učenja i poučavanja učenik:

DOMENA A: JEZIČNA PISMENOST					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A. 1. 1 PRAVILNO SKANDIRA PJESNIČKE METRE.	Prepoznaje kvantitetu slogova, navodi osnovne stope, definira osnovna pravila prozodije. Na temelju sheme i forme teksta prepoznaje pjesničke metre. Oblikuje metričku shemu i pravilno skandira pjesničke metre.	Navodi osnovne stope i prepoznaje metar na temelju forme teksta.	Prepoznaje kvantitetu slogova, uz pomoć učitelja oblikuje metričku shemu te skandira poznate stihove.	Oblikuje metričku shemu i samostalno pravilno skandira poznate stihove.	Oblikuje metričku shemu i samostalno prepoznaje i skandira nepoznate stihove.

<p>A. 1. 2 PREPOZNAJE, PRIMJENJUJE I RAŠČLANJUJE SLOŽENIJE GRAMATIČKE SADRŽAJE I NJIHOVE ODNOSJE.</p>	<p>Definira i opisuje složenije gramatičke sadržaje i njihove odnose. Grupira i raščlanjuje složenije gramatičke i njihove odnose.</p>	<p>Navodi i uz pomoć učitelja prepoznaje složenije gramatičke sadržaje i njihove odnose.</p>	<p>Opisuje te uz pomoć učitelja prepoznaje i određuje složenije gramatičke sadržaje i njihove odnose.</p>	<p>Grupira, uz pomoć učitelja stvara i primjenjuje složenije gramatičke sadržaje i njihove odnose.</p>	<p>Ssamostalno uspoređuje, tvori i primjenjuje složenije gramatičke sadržaje i njihove odnose.</p>
<p>A. 1. 3 PREPOZNAJE, UPOTREBLJAVA I RAŠČLANJUJE RIJEČI IZ IZVORNIH TEKSTOVA TE RIJEČI LATINSKOG PODRIJETLA U HRVATSKOM JEZIKU.</p>	<p>Pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova. Koristi se dvojezičnim rječnicima u knjižnom i digitalnom formatu. Uočava, pravilno upotrebljava i raščlanjuje riječi latinskoga podrijetla.</p>	<p>Uz pomoć učitelja pronalazi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uočava riječi latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.</p>	<p>Uz pomoć učitelja pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uz učiteljevu pomoć uočava i prepoznaje najčešće riječi latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.</p>	<p>Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima, samostalno upotrebljava poznate riječi te uz pomoć učitelja uočava, prepoznaje i raščlanjuje najčešće latinizme u hrvatskom jeziku.</p>	<p>Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima izabirući ispravnu opciju značenja te samostalno prepoznaje i raščlanjuje najčešće riječi latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.</p>
DOMENA B: ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
<p>B. 1. 1 PREPOZNAJE, RAZLIKUJE I ANALIZIRA ODNOSJE RIJEČI U REČENICI I/ILI TEKSTU.</p>	<p>Određuje odnose riječi u rečenici. Prepoznaje i povezuje suodnose unutar rečenice i/ili teksta.</p>	<p>Uz pomoć učitelja prepoznaje i određuje odnose riječi u poznatome tekstu.</p>	<p>Uz pomoć učitelja određuje i povezuje odnose riječi u poznatome tekstu te uz učiteljevu pomoć određuje suodnose u rečenici.</p>	<p>Samostalno određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu te razlikuje suodnose u rečenici.</p>	<p>Samostalno određuje i analizira odnose riječi te razlikuje suodnose u rečenici.</p>
<p>B. 1. 2 IZDVAJA I OPISUJE OSNOVNE ZNAČAJKE HISTORIOGRAFIJE, RETORIKE I LIRSKE POEZIJE.</p>	<p>Navodi, grupira i opisuje značajke historiografije, retorike i lirske poezije. Primjenjuje stilske postupke antičke retorike. Kreativno se služi znanjem o retorici oblikujući govor na zadanu temu.</p>	<p>Nabraja značajke historiografije, retorike i lirske poezije uz pomoć i smjernice učitelja oblikuje kraći govor na temu svakodnevnog života.</p>	<p>Uočava i izdvaja značajke historiografije, retorike i lirske poezije na izvornome tekstu te uz smjernice oblikuje kraći govor na temu iz svakodnevnog života.</p>	<p>Uz pomoć grupira i opisuje karakteristike historiografije, retorike i lirske poezije te uz pomoć učitelja primjenjuje i kreativno rabi stilske postupke rimske retorike</p>	<p>Samostalno grupira i opisuje značajke historiografije, retorike i lirske poezije, primjenjuje i kreativno rabi stilske</p>

				oblikujući govor na temu iz rimske kulture ili svakodnevnog života.	postupke rimske retorike oblikujući govor na temu iz rimske kulture ili svakodnevnog života te uspoređuje rimsku liriku s hrvatskom i grčkom lirskom poezijom.
B. 1. 3 RAZUMIJE I OBJAŠNJAVA IZVORNI LATINSKI TEKST.	Razumije sadržaj i prevodi rečenicu iz izvornoga latinskog teksta. Izdvaža bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice iz izvornoga latinskog teksta. Razvija samopouzdanje i vještine donošenja odluka te suradničke odnose u skupini.	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi rečenice s izvornog latinskog teksta te razvija samopouzdanje i vještine donošenja odluka te suradničke odnose u skupini u skladu sa svojim sposobnostima.	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj, prevodi te izdvaja bitne podatke iz rečenice, izvornoga latinskog teksta te razvija samopouzdanje i vještine donošenja odluka te suradničke odnose u skupini u skladu sa svojim sposobnostima.	Samostalno razumije sadržaj i prevodi te uz pomoć učitelja izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice, izvornog latinskog teksta te razvija samopouzdanje i vještine donošenja odluka te suradničke odnose u skupini u skladu sa svojim sposobnostima.	Samostalno razumije sadržaj i prevodi te izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice, izvornoga latinskog teksta te razvija samopouzdanje i vještine donošenja odluka te suradničke odnose u skupini u skladu sa svojim sposobnostima.
DOMENA C: CIVILIZACIJA I BAŠTINA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
C. 1. 1 KOMENTIRA, DISKUTIRA I ZAKLJUČUJE O OSNOVNIM POJMOVIMA VEZANIMA UZ CICERONOVO DOBA.	Prepoznaje i uspoređuje pojmove povezane uz političke prilike i društvene procese vezane uz propast republike i uspostavu carstva. Povezuje i obuhvaća sadržaje vezane uz odnose parlamentarizma i monarhije koristeći vlastitu kreativnost i iskazujući vlastite stavove.	Prepoznaje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese povezane s propasti republike i uspostavom carstva.	Prepoznaje i uz pomoć učitelja uspoređuje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese povezane s propasti republike i uspostavom carstva.	Samostalno uspoređuje i povezuje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese vezane uz propast republike i uspostavu carstva. Te uz pomoć objedinjuje sadržaje vezane uz odnose parlamentarizma i monarhije.	Samostalno povezuje i objedinjuje sadržaje vezane uz odnose parlamentarizma i monarhije koristeći vlastitu kreativnost i iskazujući vlastite stavove.

<p>C. 1. 2 UOČAVA, USPOREĐUJE I KOMENTIRA UTJECAJ VANJSKIH I UNUTARNJIH SUKOBA NA SVAKODNEVNI ŽIVOT ZAJEDNICE I RAZVOJ KRITIČKE MISLI.</p>	<p>Uočava međuovisnost vanjskih i unutarnjih sukoba na svakodnevni život zajednice. Uspoređuje i svojim riječima komentira pojmove vezane uz slobodu govora, bunt u zajednici, želju za promjenom društvenih prilika.</p>	<p>Uz pomoć učitelja uočava međuovisnost vanjskih i unutarnjih sukoba na svakodnevni život zajednice.</p>	<p>Uočava međuovisnost vanjskih i unutarnjih sukoba na svakodnevni život zajednice. Uz pomoć učitelja uspoređuje pojmove vezane uz slobodu govora, bunt u zajednici, želju za promjenom društvenih prilika.</p>	<p>Samostalno uspoređuje pojmove vezane uz slobodu govora, bunt u zajednici, želju za promjenom društvenih prilika.</p>	<p>Samostalno komentira pojmove vezane uz slobodu govora, bunt u zajednici, želju za promjenom društvenih prilika.</p>
---	---	--	---	--	---

<p>PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ISHODA</p>	
<p>A. 1. 1</p>	<p>Preporučuje se da učenici lirske metre prepoznaju po formi teksta i zadanoj shemi, a da za daktilski heksametar i elegijski distih sami ili uz učiteljevu pomoć slože metričku shemu.</p>
<p>A. 1. 2</p>	<p>Preporučuje se da se obrađuju sljedeći složeniji morfološki i sintaktički sadržaji: <i>consecutio temporum</i>. Preporučuje se da obrađena gramatika bude u funkciji teksta, a ne tekst u funkciji gramatike.</p>
<p>B. 1. 3; C. 1. 1/2</p>	<p>Preporučuje se da izvorni tekstovi i civilizacijski sadržaji budu povezani s Ciceronovim razdobljem rimske književnosti.</p>

6. RAZINA (GODINA UČENJA) – 2. RAZRED

Na kraju šeste godine učenja i poučavanja učenik:

<p style="text-align: center;">DOMENA A: JEZIČNA PISMENOST</p>					
<p style="text-align: center;">ISHOD</p>	<p style="text-align: center;">RAZRADA ISHODA</p>	<p style="text-align: center;">RAZINA USVOJENOSTI</p>			
		<p style="text-align: center;">ZADOVOLJAVAJUĆA</p>	<p style="text-align: center;">DOBRA</p>	<p style="text-align: center;">VRLO DOBRA</p>	<p style="text-align: center;">IZNIMNA</p>
<p>A. 2. 1 PREPOZNAJE, UPOTREBLJAVA I RAŠČLANJUJE RIJEČI IZ IZVORNIH TEKSTOVA TE RIJEČI LATINSKOG PODRIJETLA U HRVATSKOM JEZIKU.</p>	<p>Pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova. Koristi se dvojezičnim rječnicima u knjižnom i digitalnom formatu. Uočava, pravilno upotrebljava i raščlanjuje riječi latinskog podrijetla.</p>	<p>Uz pomoć učitelja pronalazi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uočava riječi latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.</p>	<p>Uz pomoć učitelja pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uz učiteljevu pomoć uočava i prepoznaje najčešće riječi latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.</p>	<p>Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima, samostalno upotrebljava poznate riječi te uz pomoć učitelja uočava, prepoznaje i raščlanjuje najčešće riječi</p>	<p>Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima izabirući ispravnu opciju značenja te samostalno</p>

				latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.	prepoznaje i raščlanjuje najčešće riječi latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.
DOMENA B: ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B. 2. 1 PREPOZNAJE, RAZLIKUJE I ANALIZIRA ODNOS RIJEČI U REČENICI I/ILI TEKSTU.	<p>Određuje odnose riječi u rečenici.</p> <p>Prepoznaje i povezuje suodnose unutar rečenice i/ili teksta.</p>	Uz pomoć učitelja prepoznaje i određuje odnose riječi u poznatom tekstu.	Uz pomoć učitelja određuje i povezuje odnose riječi u poznatome tekstu te uz njegovu pomoć određuje suodnose u rečenici.	Samostalno određuje i povezuje odnose riječi u poznatome tekstu te razlikuje suodnose u rečenici.	Samostalno određuje i analizira odnose riječi te razlikuje suodnose u rečenici.
B. 2. 2 IZDVAJA I ANALIZIRA OSOBITOSTI PJESNIČKOGA (EPSKOG I LIRSKOG) JEZIKA I STILA TE PROZNIH TEKSTOVA IZ AUGUSTOVA DOBA.	<p>Navodi, grupira i opisuje značajke rimskoga epskog i lirskog pjesništva.</p> <p>Uočava i uspoređuje razlike u proznom stilu između Ciceronova i Augustova doba.</p>	Navodi značajke epskog pjesništva i lirskog pjesništva te uočava osnovne značajke proznih tekstova Augustova doba.	Uočava i izdvaja značajke epskog i lirskog pjesništva te proze u Augustovo doba.	Uz pomoć učitelja analizira značajke epskog i lirskog pjesništva te proze Augustova doba.	Samostalno analizira značajke epskog i lirskog pjesništva te proze Augustova doba uspoređujući ih s prethodnim književnim razdobljima.
B. 2. 3 RAZUMIJE I OBJAŠNJAVA IZVORNI LATINSKI TEKST.	<p>Razumije sadržaj i prevodi izvorni latinski tekst.</p> <p>Izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke iz originalnoga latinskog teksta.</p> <p>Na temelju različitih izvornih tekstova raspravlja o različitim temama uočavajući i tumačeći uzročno-posljedične veze.</p>	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi izvorni latinski tekst te iznosi vlastiti stav o sadržaju.	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj, prevodi i izdvaja bitne podatke iz izvornog latinskog teksta te, uočavajući uzročno-posljedične veze, iznosi vlastiti stav o pročitanome tekstu.	Samostalno razumije sadržaj i prevodi te uz učiteljevu pomoć izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke izvornoga latinskog teksta aktivno uočavajući i tumačeći uzročno-posljedične veze.	Samostalno razumije sadržaj i prevodi te izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke izvornoga latinskog teksta kritički raspravljajući o temama i uzročno-posljedičnim vezama.

DOMENA C: CIVILIZACIJA I BAŠTINA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
<p>C. 2.1 KOMENTIRA, DISKUTIRA I ZAKLJUČUJE O OSNOVNIM POJMOVIMA VEZANIMA UZ AUGUSTOVO DOBA.</p>	<p>Prepoznaje i uspoređuje pojmove vezane uz političke, društvene i kulturne procese u razdoblju ranoga Carstva.</p> <p>Povezuje i obuhvaća sadržaje vezane uz utjecaj politike na stvaranje nacionalnoga identiteta rabeći vlastitu kreativnost i iskazujući vlastite stavove.</p>	<p>Prepoznaje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese u razdoblju ranoga Carstva.</p>	<p>Prepoznaje i uz pomoć učitelja uspoređuje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese povezane s razdobljem ranoga Carstva.</p>	<p>Samostalno uspoređuje i povezuje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese povezane uz razdoblje ranoga Carstva te uz pomoć učitelja obuhvaća sadržaje povezane s utjecajem politike na stvaranje nacionalnoga identiteta.</p>	<p>Samostalno povezuje i obuhvaća sadržaje vezane uz utjecaj politike na stvaranje nacionalnoga identiteta rabeći vlastitu kreativnost i iskazujući vlastite stavove.</p>
<p>C. 2.2 UOČAVA, USPOREĐUJE I OBJAŠNJAVA ODNOS POLITIKE, EKONOMIJE I UMJETNOSTI.</p>	<p>Uočava međuovisnost političkih utjecaja, ekonomskih prilika i umjetničke produkcije.</p> <p>Uspoređuje i svojim riječima objašnjava pojmove umjetničke slobode, cenzure, autocenzure, stvaranja umjetničkih djela u političke svrhe.</p>	<p>Uz pomoć učitelja uočava međuovisnost političkih utjecaja, ekonomskih prilika i umjetničke produkcije.</p>	<p>Uočava međuovisnost političkih utjecaja, ekonomskih prilika i umjetničke produkcije te uz pomoć učitelja objašnjava pojmove umjetničke slobode, cenzure, autocenzure, stvaranja umjetničkih djela u političke svrhe.</p>	<p>Objašnjava pojmove umjetničke slobode, cenzure, autocenzure, stvaranja umjetničkih djela u političke svrhe te ih uspoređuje uz pomoć učitelja.</p>	<p>Samostalno objašnjava pojmove umjetničke slobode, cenzure, autocenzure, stvaranja umjetničkih djela u političke svrhe.</p>

PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ISHODA

B. 2. 2/3; C. 2. 1/2

Predlaže se da izvorni tekstovi i civilizacijski sadržaji budu povezani s Augustovim razdobljem rimske književnosti.

7. RAZINA (GODINA UČENJA) – 3. RAZRED

Na kraju sedme godine učenja i poučavanja učenik:

DOMENA A: JEZIČNA PISMENOST					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
<p>A. 3.1 PREPOZNAJE, UPOTREBLJAVA I RAŠČLANJUJE RIJEČI IZ IZVORNIH TEKSTOVA TE RIJEČI LATINSKOG PODRIJETLA U HRVATSKOM JEZIKU.</p>	<p>Pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova. Koristi se dvojezičnim rječnicima u knjižnom i digitalnom formatu. Uočava, pravilno upotrebljava i raščlanjuje riječi latinskoga podrijetla.</p>	<p>Uz pomoć učitelja pronalazi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uočava riječi latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.</p>	<p>Uz pomoć učitelja pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uz njegovu pomoć uočava i prepoznaje najčešće riječi latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.</p>	<p>Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima, samostalno upotrebljava poznate riječi te uz pomoć učitelja uočava, prepoznaje i raščlanjuje najčešće riječi latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.</p>	<p>Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima izabirući ispravnu opciju značenja te samostalno prepoznaje i raščlanjuje najčešće riječi latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.</p>
DOMENA B: ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
<p>B. 3.1 PREPOZNAJE, RAZLIKUJE I ANALIZIRA ODNOS RIJEČI U REČENICI I/ILI TEKSTU.</p>	<p>Određuje odnose riječi u rečenici, prepoznaje i povezuje suodnose unutar rečenice i/ili teksta.</p>	<p>Uz pomoć učitelja prepoznaje i određuje odnose riječi u poznatom tekstu.</p>	<p>Uz pomoć učitelja određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu te uz njegovu pomoć određuje suodnose unutar rečenice.</p>	<p>Samostalno određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu te razlikuje suodnose unutar rečenice.</p>	<p>Samostalno određuje i analizira odnose riječi te razlikuje suodnose unutar rečenice.</p>
<p>B. 3.2 UOČAVA I POVEZUJE ZNAČAJKE JEZIKA I STILA KNJIŽEVNOSTI KASNE ANTIKE.</p>	<p>Navodi, grupira i opisuje značajke jezika i stila književnosti kasne antike.</p>	<p>Navodi značajke jezika i stila književnosti kasne antike.</p>	<p>Uočava i izdvaja značajke jezika i stila književnosti kasne antike.</p>	<p>Uz pomoć učitelja analizira značajke jezika i stila književnosti kasne antike.</p>	<p>Samostalno analizira značajke jezika i stila književnosti kasne antike uspoređujući ih s prethodnim književnim razdobljima.</p>

<p>B. 3. 3 RAZUMIJE I OBJAŠNJAVA IZVORNI LATINSKI TEKST.</p>	<p>Razumije sadržaj i prevodi izvorni latinski tekst. Izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke iz izvornoga latinskog teksta. Na temelju različitih izvornih tekstova raspravlja o različitim temama uočavajući i tumačeći uzročno-posljedične veze.</p>	<p>Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi izvorni latinski tekst te iznosi vlastiti stav o sadržaju.</p>	<p>Uz pomoć učitelja razumije sadržaj, prevodi i izdvaja bitne podatke iz izvornoga latinskog teksta te uočavajući uzročno-posljedične veze, iznosi vlastiti stav o pročitanom tekstu.</p>	<p>Samostalno razumije sadržaj i prevodi te uz pomoć učitelja izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke izvornoga latinskog teksta aktivno uočavajući i tumačeći uzročno-posljedične veze.</p>	<p>Samostalno razumije sadržaj, prevodi te izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke izvornoga latinskog teksta kritički raspravljajući o temama i uzročno-posljedičnim vezama.</p>
DOMENA C: CIVILIZACIJA I BAŠTINA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
<p>C. 3. 1 NABRAJA, SMJEŠTA I POVEZUJE POJMOVVE VEZANE UZ KASNO CARSTVO.</p>	<p>Smješta u prostor i vrijeme glavne značajke političkih i civilizacijskih gibanja u posljednjem razdoblju antike. Povezuje i obuhvaća sadržaje vezane uz društvene prilike u Europi uoči propasti Rimskoga carstva rabeći vlastitu kreativnost i iskazujući vlastite stavove.</p>	<p>Prepoznaje pojmove vezane uz kasno Carstvo.</p>	<p>Prepoznaje i uz pomoć učitelja uspoređuje pojmove vezane uz kasno Carstvo.</p>	<p>Samostalno uspoređuje i povezuje pojmove vezane uz kasno Carstvo te uz pomoć učitelja obuhvaća sadržaje vezane uz društvene prilike u Europi uoči propasti Rimskoga carstva.</p>	<p>Samostalno povezuje i obuhvaća sadržaje vezane uz društvene prilike u Europi uoči propasti Rimskoga carstva koristeći se vlastitom kreativnosti i iskazujući vlastite stavove.</p>
<p>C. 3. 2 KOMENTIRA, DISKUTIRA I ZAKLJUČUJE O POJMOVIMA VEZANIMA UZ RIMSKU KNJIŽEVNOST.</p>	<p>Prepoznaje i uspoređuje pojmove vezane uz rimsku književnost. Samostalno izlaže i izrađuje prikaz odabrane teme vezane uz književne žanrove, razdoblja i autore staroga Rima.</p>	<p>Navodi razdoblja rimske književnosti te autore i žanrove koji se u njoj pojavljuju.</p>	<p>Uz pomoć učitelja uočava i izdvaja značajke svakog pojedinog razdoblja rimske književnosti.</p>	<p>Uočava i izdvaja značajke svakog pojedinog razdoblja rimske književnosti te uz pomoć učitelja izlaže osobitosti pojedinih autora.</p>	<p>Samostalno izlaže i izrađuje prikaz odabrane teme vezane uz književne žanrove, razdoblja i autore staroga Rima.</p>

<p>PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ISHODA</p>
<p>B. 3. 2/3; C. 3. 1/2 Predlaže se da izvorni tekstovi i civilizacijski sadržaji budu povezani sa Srebrnim razdobljem ili razdobljem propadanja rimske književnosti.</p>

8. RAZINA (GODINA UČENJA) – 4. RAZRED

Na kraju osme godine učenja i poučavanja učenik:

DOMENA A: JEZIČNA PISMENOST					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A. 4.1 PREPOZNAJE, UPOTREBLJAVA I RAŠČLANJUJE RIJEČI IZ IZVORNIH TEKSTOVA TE RIJEČI LATINSKOG PODRIJETLA U HRVATSKOM JEZIKU.	Pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova. Koristi se dvojezičnim rječnicima u knjižnom i digitalnom formatu. Uočava, pravilno upotrebljava i raščlanjuje riječi latinskoga podrijetla.	Uz pomoć učitelja pronalazi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uočava riječi latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.	Uz pomoć učitelja pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uz njegovu pomoć uočava i prepoznaje najčešće riječi latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima, samostalno upotrebljava poznate riječi te uz pomoć učitelja uočava, prepoznaje i raščlanjuje najčešće riječi latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima izabirući ispravnu opciju značenja te samostalno prepoznaje i raščlanjuje najčešće riječi latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.
DOMENA B: ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B. 4.1 PREPOZNAJE, RAZLIKUJE I ANALIZIRA ODNOS RIJEČI U REČENICI I/ILI TEKSTU.	Određuje odnose riječi u rečenici. Prepoznaje i povezuje suodnose unutar rečenice i/ili teksta.	Uz pomoć učitelja prepoznaje i određuje odnose riječi u poznatom tekstu.	Uz pomoć učitelja određuje i povezuje odnose riječi u poznatome tekstu te uz njegovu pomoć određuje suodnose unutar rečenice.	Samostalno određuje i povezuje odnose riječi u poznatome tekstu te razlikuje suodnose unutar rečenice.	Samostalno određuje i analizira odnose riječi te razlikuje suodnose unutar rečenice.
B. 4.2 UOČAVA I POVEZUJE ZNAČAJKE JEZIKA I STILA KNJIŽEVNOSTI RAZDOBLJA KRŠĆANSKE LITERATURE I HRVATSKIH LATINISTA.	Navodi, grupira i opisuje značajke jezika i stila književnosti razdoblja kršćanske literature i hrvatskih latinista.	Navodi značajke jezika i stila književnosti razdoblja kršćanske literature i hrvatskih latinista.	Uočava i izdvaja značajke jezika i stila književnosti razdoblja kršćanske literature i hrvatskih latinista.	Uz pomoć učitelja analizira značajke jezika i stila književnosti razdoblja kršćanske literature i hrvatskih latinista.	Samostalno analizira značajke jezika i stila književnosti razdoblja kršćanske literature i hrvatskih latinista.

					uspoređujući ih s prethodnim književnim razdobljima.
B. 4. 3 RAZUMIJE I OBJAŠNJAVA IZVORNI LATINSKI TEKST.	Razumije sadržaj i prevodi izvorni latinski tekst. Izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke iz izvornoga latinskog teksta. Na temelju različitih izvornih tekstova raspravlja o različitim temama uočavajući i tumačeći uzročno-posljedične veze.	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi izvorni latinski tekst te iznosi vlastiti stav o sadržaju.	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj, prevodi i izdvaja bitne podatke iz izvornog latinskog teksta te, uočavajući uzročno-posljedične veze, iznosi vlastiti stav o pročitanoj tekstu.	Samostalno razumije sadržaj i prevodi te uz pomoć učitelja izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke izvornoga latinskog teksta aktivno uočavajući i tumačeći uzročno-posljedične veze.	Samostalno razumije sadržaj i prevodi te izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke izvornoga latinskog teksta kritički raspravljajući o temama i uzročno-posljedičnim vezama.
DOMENA C: CIVILIZACIJA I BAŠTINA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
C. 4. 1 NABRAJA, SMJEŠTA I POVEZUJE POJMOVVE VEZANE UZ KASNO CARSTVO, SREDNJI VIJEK I HRVATSKI LATINIZAM.	Smješta u prostor i vrijeme glavne značajke političkih i civilizacijskih gibanja na razmeđu antike i srednjeg vijeka. Povezuje i obuhvaća sadržaje vezane uz društvene prilike u Europi i Hrvatskoj u navedenom razdoblju rabeći vlastitu kreativnost i iskazujući vlastite stavove.	Prepoznaje pojmove vezane uz kasno Carstvo, srednji vijek i hrvatski latinizam.	Prepoznaje i uz pomoć učitelja uspoređuje pojmove vezane uz kasno Carstvo, srednji vijek i hrvatski latinizam.	Samostalno uspoređuje i povezuje pojmove vezane uz kasno Carstvo, srednji vijek i hrvatski latinizam te uz pomoć učitelja obuhvaća sadržaje vezane uz društvene prilike u Europi i Hrvatskoj u navedenom razdoblju.	Samostalno povezuje i obuhvaća sadržaje vezane uz društvene prilike u Europi i Hrvatskoj u navedenom razdoblju koristeći se vlastitom kreativnosti i iskazujući vlastite stavove
C. 4. 2 KOMENTIRA, DISKUTIRA I ZAKLJUČUJE O ULOZI LATINSKOG JEZIKA KAO MOSTA IZMEĐU ANTIKE, SREDNJEGA VIJEKA I KASNIJH RAZDOBLJA.	Prepoznaje i uspoređuje utjecaj migracija naroda na kulturni krajobraz Europe. Povezuje i obuhvaća unutarnje faktore raspada Rimskog carstva. Kritički promatra transformaciju	Prepoznaje pojmove vezane uz promjenu kulturnog krajobraz Europe tijekom velikih migracija naroda.	Uspoređuje pojmove vezane uz promjenu kulturnog krajobraz Europe tijekom velikih migracija naroda te uz pomoć učitelja izlaže razloge velikih promjena koje su dovele do raspada	Povezuje i obuhvaća pojmove vezane uz promjenu kulturnog krajobraz Europe tijekom velikih migracija naroda i uz stereotipe i predrasude o različitim kulturama, a uz pomoć učitelja izlaže i	Kritički promatra pojmove vezane uz promjenu kulturnog krajobraz Europe tijekom velikih migracija naroda i uz stereotipe i

	latinskog jezika iz govornog u jezik kulture, religije i znanosti.		Rimskoga Carstva.	osmišljava projekt na temu transformacije latinskog jezika iz govornog u jezik kulture, religije i znanosti.	predrasude o različitim kulturama te osmišljava projekt na temu transformacije latinskog jezika iz govornog u jezik kulture, religije i znanosti.
--	--	--	-------------------	---	--

PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ISHODA

B. 4. 2/3; C. 4. 1/2

Predlaže se da izvorni tekstovi i civilizacijski sadržaji budu povezani s postklasičnim razdobljem, srednjim vijekom i razdobljem književnog stvaralaštva hrvatskih latinista.

U drugom polugodištu se predviđa sinteza i/ili refleksija na cjelokupno učenje latinskog jezika kroz projektnu nastavu. Odabir tema, metoda i načina obrade potpuno je prepušten učitelju.

Početnici (klasična gimnazija) (105+105+105+105)

Kurikulum početnog učenja latinskog jezika u klasičnim gimnazijama u početku je usmjeren stjecanju i razvijanju jezičnih kompetencija. Prilagođeni tekstovi na kojima ih učenik stječe i produbljuje istodobno mu *otvaraju* temeljni uvid u rimsku legendarnu povijest, svakodnevicu, ključne ličnosti koje su oblikovale klasičnu rimsku civilizaciju i kulturu te utjecaj te kulture na oblikovanje hrvatskoga kulturnog identiteta. Učenik se zatim radom na izvornim tekstovima upušta u postizanje ishoda organiziranih u tri velike književno-povijesne cjeline. Prva je vezana uz Ciceronovo doba, druga uz Augustovo, a treća uz razdoblje kasnog carstva i postklasičnu latinsku književnu produkciju.

1. RAZINA (GODINA UČENJA) – 1. RAZRED

Na kraju prve godine učenja i poučavanja učenik:

DOMENA A: JEZIČNA PISMENOST					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A. 1.1 VLADA PRAVILIMA ČITANJA I PISANJA I PRAVILNOG NAGLAŠAVANJA LATINSKIH RIJEČI.	Nabraja redom znakove latinske abecede. Primjenjuje pravila čitanja i pisanja latinskih riječi klasičnim i tradicionalnim izgovorom.	Nabraja redom znakove latinske abecede, prepoznaje pravila čitanja, pisanja i naglašavanja, navodi obilježja klasičnog i tradicionalnog izgovora.	Upotrebljava pravilno znakove latinske abecede u pisanju, primjenjuje uz pomoć učitelja pravila čitanja, pisanja i naglašavanja, uz njegovu pomoć prepoznaje u čitanju klasični od tradicionalnog izgovora.	Primjenjuje samostalno pravila čitanja, pisanja i naglašavanja latinskih riječi u pismu i govoru, razlikuje u čitanju klasični i tradicionalni izgovor.	Samostalno primjenjuje pravila čitanja, pisanja naglašavanja u poznatim i nepoznatim riječima i tečno čita klasičnim i tradicionalnim izgovorom.
A. 1.2 PREPOZNAJE, PRIMJENJUJE I USPOREĐUJE JEDNOSTAVNIJE I JEDNOSTAVNE GRAMATIČKE OBLIKE RIJEČI I NJIHOVE ODNOSI.	Prepoznaje, definira, opisuje i tvori jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose. Raščlanjuje, grupira i uspoređuje jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Prepoznaje i imenuje jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Opisuje i uz pomoć grupira jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Grupira i uz pomoć učitelja tvori jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose te razlikuje njihovu upotrebu.	Samostalno raščlanjuje, uspoređuje i tvori jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose te samostalno razlikuje njihovu upotrebu.

<p>A. 1. 3 PREPOZNAJE, UPOTREBLJAVA I RAŠČLANJUJE RIJEČI IZ PRILAGOĐENIH TEKSTOVA TE RIJEČI LATINSKOG PODRIJETLA.</p>	<p>Pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se samostalno rječnicima u knjižnom i digitalnom formatu, uočava, pravilno upotrebljava i raščlanjuje riječi latinskog podrijetla.</p>	<p>Uz pomoć učitelja pronalazi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uočava riječi latinskog podrijetla.</p>	<p>Uz pomoć učitelja pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uz pomoć uočava i prepoznaje najčešće riječi latinskog podrijetla.</p>	<p>Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima, samostalno upotrebljava poznate riječi te uz pomoć uočava, prepoznaje i raščlanjuje najčešće riječi latinskog podrijetla.</p>	<p>Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima izabirući ispravnu opciju značenja te samostalno prepoznaje i raščlanjuje najčešće riječi latinskog podrijetla.</p>
DOMENA B: ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA					
<p>ISHOD</p>	<p>RAZRADA ISHODA</p>	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
<p>B. 1. 1 PREPOZNAJE, RAZLIKUJE I ANALIZIRA ODNOS RIJEČI U REČENICAMA.</p>	<p>Određuje odnose riječi u rečenici te prepoznaje i povezuje suodnose unutar rečenice i/ili teksta.</p>	<p>Uz pomoć učitelja prepoznaje i određuje odnose riječi u poznatom tekstu.</p>	<p>Uz pomoć učitelja određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu.</p>	<p>Samostalno određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu.</p>	<p>Samostalno određuje i analizira odnose riječi u nepoznatom tekstu.</p>
<p>B. 1. 2 RAZUMIJE I OBJAŠNJAVA PRILAGOĐENI LATINSKI TEKST.</p>	<p>Razumije sadržaj i prevodi rečenicu, prilagođeni latinski tekst. Izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice prilagođenoga latinskog teksta.</p>	<p>Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi rečenice latinskog teksta te opisuje kontekst.</p>	<p>Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi te uz njegovu pomoć izdvaja bitne podatke te objašnjava kontekst.</p>	<p>Samostalno razumije sadržaj i prevodi te uz pomoć učitelja izdvaja bitne podatke te razumije kontekst.</p>	<p>Samostalno razumije sadržaj, prevodi izdvaja bitne podatke te razumije kontekst.</p>
DOMENA C: CIVILIZACIJA I BAŠTINA					
<p>ISHOD</p>	<p>RAZRADA ISHODA</p>	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
<p>C. 1. 1 NABRAJA, SMJEŠTA I USPOREĐUJE POJMOVE VEZANE UZ RIMSKU POVIJEST.</p>	<p>Imenuje, opisuje i uspoređuje rimske kraljeve, junake rimskih legendi te važne povijesne osobe iz doba republike i carstva. Uočava osnovne značajke različitih tipova vladavina i važnost građanske vrline te razvija osjećaj za doprinos</p>	<p>Imenuje bitne osobe i događaje vezane uz rimsku povijest.</p>	<p>Opisuje i uz pomoć učitelja uspoređuje ključne osobe, pojmove i događaje vezane uz rimsku povijest.</p>	<p>Samostalno uspoređuje ključne osobe, pojmove i događaje vezane uz rimsku povijest te uz učiteljevu pomoć uočava osnovne značajke različitih tipova vladavina i važnost</p>	<p>Samostalno uspoređuje ključne osobe, pojmove i događaje vezane uz rimsku povijest te uočava osnovne značajke različitih tipova vladavina i važnost građanske vrline te razvija</p>

	pojedina životu zajednice.			građanske vrline.	osjećaj za doprinos pojedinca životu zajednice.
C. 1. 2 KOMENTIRA, DISKUTIRA I ZAKLJUČUJE O VRIJEDNOSTIMA GRAĐANSKIH I LJUDSKIH VRLINA I MANA NA TEMELJU ŽIVOTA KLJUČNIH OSOBA I DOGAĐAJA IZ RIMSKE POVIJESTI.	Istražuje temelje i vrijednosti domoljublja, pripadnosti, identiteta. Tumači odnos pojedinac – zajednica. Uočava i komentira ljudske i građanske vrline i mane.	Uočava ljudske i građanske vrline i mane.	Uz pomoć istražuje temelje i vrijednosti domoljublja, pripadnosti, identiteta te tumači odnos pojedinac – zajednica.	Istražuje temelje i vrijednosti domoljublja, pripadnosti, identiteta te tumači odnos pojedinac – zajednica.	Svojim riječima komentira te zaključuje o temeljima i vrijednostima domoljublja, pripadnosti, identiteta, ljudskih i građanskih vrlina i mana dajući primjere iz svakodnevnog života.
C. 1. 3 PREPOZNAJE, UOČAVA I USPOREĐUJE UTJECAJ LATINSKOG JEZIKA NA HRVATSKI I DRUGE JEZIKE.	Prepoznaje i opisuje razvoj, širenje i značaj latinskog jezika. Prepoznaje romanske jezike kao direktne sljednike latinskog jezika. Uočava i raspravlja o utjecaju latinskog jezika na hrvatski i druge jezike s kojima se susreće.	Navodi područja Europe u kojima su se dugo služili latinskim jezikom.	Opisuje širenje i važnost latinskog jezika u Europi.	Prepoznaje romanske jezike kao direktne sljednike latinskog jezika i uočava utjecaj latinskog jezika na hrvatski i druge jezike s kojima se susreće.	Uočava i raspravlja o utjecaju latinskog jezika na hrvatski i druge jezike s kojima se susreće.
C. 1. 4 OPISUJE, KOMENTIRA I DISKUTIRA O UTJECAJU RIMA NA RAZVOJ CIVILIZACIJE U NAŠIM KRAJEVIMA.	Navodi i povezuje područja i gradove u RH povezane s rimskom civilizacijom. Prepoznaje i uspoređuje osnovne materijalne ostatke i artefakte povezane s rimskom civilizacijom. Uočava i diskutira o važnosti utjecaja Rimljana na razvoj hrvatskoga kulturnog identiteta.	Imenuje područja i gradove u RH povezane s rimskom civilizacijom.	Prepoznaje područja i gradove te uz pomoć učitelja navodi osnovne materijalne ostatke i artefakte povezane s rimskom civilizacijom.	Prepoznaje i uspoređuje osnovne materijalne ostatke i artefakte povezane s rimskom civilizacijom.	Uspoređuje, uočava i diskutira o važnosti utjecaja Rimljana na razvoj hrvatskoga kulturnog identiteta.

PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ISHODA

A. 1. 2

Preporučuje se da se obrađuju sljedeći jednostavniji i jednostavni gramatički oblici: imenice od 1. do 5. dekl., pridjevi od 1. do 3. dekl., prezentska osn. (sve osim konjunktiva – akt. i pas.), osobne i posvojne zamj., povratna i povr.-posv.zamj., komparacija pridjeva.

Preporučuje se da obrađena gramatika bude u funkciji teksta, a ne tekst u funkciji gramatike.

B. 1. 2; C. 1. 1/2/3/4

Preporučuje se da sadržaji rečenica, tekstova i civilizacijskih sadržaja budu povezani s temama vezanima uz rimsku povijest (od legende do carstva) te uz utjecaj rimske civilizacije i latinskog jezika na naše krajeve. Preporuka je također da se prilagođeni tekstovi temelje na temama iz Vergilijevih, Livijevih, Svetonijevih, Tacitovih i Nepotovih djela.

2. RAZINA (GODINA UČENJA) – 2. RAZRED

Na kraju druge godine učenja i poučavanja učenik:

DOMENA A: JEZIČNA PISMENOST					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A. 2.1 PRAVILNO SKANDIRA PJESNIČKE METRE.	Prepoznaje kvantitetu slogova, navodi osnovne stope, definira osnovna pravila prozodije. Na temelju sheme i forme teksta prepoznaje pjesničke metre. Oblikuje metričku shemu i pravilno skandira pjesničke metre.	Navodi osnovne stope i prepoznaje metar na temelju forme teksta.	Prepoznaje kvantitetu slogova, uz pomoć učitelja oblikuje metričku shemu te skandira poznate stihove.	Oblikuje metričku shemu i samostalno pravilno skandira poznate stihove.	Oblikuje metričku shemu i samostalno prepoznaje i skandira na nepoznatim stihovima.
A. 2.2 PREPOZNAJE, PRIMJENJUJE I USPOREĐUJE SLOŽENE I SLOŽENIJE GRAMATIČKE OBLIKE RIJEČI I NJIHOVE ODNOSE.	Definira, opisuje i tvori složene i složenije gramatičke oblike i njihove odnose. Raščlanjuje, grupira i uspoređuje složene i složenije gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Prepoznaje i imenuje složene i složenije gramatičke oblike i njihove odnose.	Opisuje i grupira složene i složenije gramatičke oblike i njihove odnose.	Grupira i uz pomoć učitelja stvara složene i složenije gramatičke oblike i njihove odnose i uz njegovu pomoć objašnjava njihovu upotrebu.	Samostalno raščlanjuje, uspoređuje i tvori složene i složenije gramatičke oblike i njihove odnose i samostalno objašnjava njihovu upotrebu.
A. 2.3 PREPOZNAJE, UPOTREBLJAVA I RAŠČLANJUJE RIJEČI IZ PRILAGOĐENIH I IZVORNIH TEKSTOVA TE RIJEČI LATINSKOG PODRIJETLA.	Pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih ili izvornih tekstova. Koristi se dvojezičnim rječnicima u knjižnom i digitalnom formatu, Uočava, pravilno upotrebljava i raščlanjuje riječi latinskog podrijetla.	Uz pomoć pronalazi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih i izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uočava riječi latinskog podrijetla.	Uz pomoć učitelja pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih i izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uz njegovu pomoć uočava i prepoznaje najčešće riječi latinskog podrijetla.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih i izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima, samostalno upotrebljava poznate riječi te uz pomoć učitelja uočava, prepoznaje i raščlanjuje najčešće riječi latinskog podrijetla.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih i izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima izabirući ispravnu opciju značenja te

					<p>samostalno prepoznaje i raščlanjuje najčešće riječi latinskog podrijetla.</p>
<p>DOMENA B: ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA</p>					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
<p>B. 2. 1</p> <p>PREPOZNAJE, RAZLIKUJE I ANALIZIRA ODNOS RIJEČI U REČENICI I/ILI TEKSTU.</p>	<p>Određuje odnose riječi u rečenici.</p> <p>Prepoznaje i povezuje suodnose unutar rečenice i/ili teksta.</p>	<p>Uz pomoć prepoznaje i određuje odnose riječi u poznatom tekstu.</p>	<p>Uz pomoć određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu.</p>	<p>Samostalno određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu.</p>	<p>Samostalno određuje i analizira odnose riječi u nepoznatom tekstu.</p>
<p>B. 2. 2</p> <p>IZDVAJA I OPISUJE OSNOVNE ZNAČAJKE HISTORIOGRAFIJE, RETORIKE I LIRSKE POEZIJE.</p>	<p>Navodi, grupira i opisuje značajke historiografije, retorike i lirske poezije.</p> <p>Primjenjuje stilске postupke rimske (antičke) retorike.</p> <p>Kreativno koristi znanja o retorici oblikujući govor na zadanu temu.</p>	<p>Nabraja značajke historiografije, retorike i lirske poezije; uz učiteljevu pomoć i smjernice oblikuje kraći govor na temu iz svakodnevnog života.</p>	<p>Uočava i izdvaja značajke historiografije, retorike i lirske poezije na izvornom tekstu te uz smjernice oblikuje kraći govor na temu iz svakodnevnog života.</p>	<p>Uz pomoć učitelja grupira i opisuje značajke historiografije, retorike i lirske poezije te uz njegovu pomoć primjenjuje i kreativno koristi stilске postupke rimske retorike oblikujući govor na temu iz rimske kulture ili svakodnevnog života.</p>	<p>Samostalno grupira i opisuje značajke historiografije, retorike i lirske poezije. Primjenjuje i kreativno koristi stilске postupke rimske retorike oblikujući govor na temu iz rimske kulture ili svakodnevnog života te uspoređuje rimsku liriku s hrvatskom i grčkom lirskom poezijom.</p>
<p>B. 2. 3</p> <p>RAZUMIJE I OBJAŠNJAVA PRILAGOĐENI I IZVORNI LATINSKI TEKST.</p>	<p>Razumije sadržaj i prevodi rečenicu, prilagođeni i izvorni latinski tekst.</p> <p>Izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice, prilagođenoga i izvornog latinskog teksta.</p> <p>Razvija samopouzdanje i vještine donošenja odluka te suradničke odnose u</p>	<p>Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi rečenice, prilagođeni i izvorni latinski tekst te razvija samopouzdanje i vještine donošenja odluka te suradničke odnose u skupini u skladu sa svojim</p>	<p>Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi te</p> <p>Izdvaja bitne podatke iz rečenice, prilagođenog i izvornog latinskog teksta te razvija samopouzdanje i vještine donošenja odluka te suradničke odnose u skupini</p>	<p>Samostalno razumije sadržaj i prevodi te uz pomoć učitelja izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice, prilagođenoga i izvornoga latinskog teksta te razvija samopouzdanje i vještine</p>	<p>Samostalno razumije sadržaj i prevodi te izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice, prilagođenog i izvornog latinskog</p>

	skupini.	sposobnostima.	u skladu sa svojim sposobnostima.	donošenja odluka te suradničke odnose u skupini u skladu sa svojim sposobnostima.	teksta te razvija samopouzdanje i vještine donošenja odluka te suradničke odnose u skupini u skladu sa svojim sposobnostima.
DOMENA C: CIVILIZACIJA I BAŠTINA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
C. 2.1 NABRAJA, SMJEŠTA I POVEZUJE POJMOVJE VEZANE UZ RIMSKU SVAKODNEVICU.	Imenuje, opisuje osobitosti i posebnosti osobnog, obiteljskog i javnog života u starom Rimu. Uočava sličnosti i razlike između ondašnjeg i današnjeg načina života i vrijednosnog sustava te ih uspoređuje .	Imenuje i uz pomoć učitelja opisuje pojmove povezane s temama iz svakodnevnog života Rimljana.	Opisuje pojmove povezane s temama iz svakodnevnog života Rimljana te uz pomoć učitelja uočava sličnosti i razlike između ondašnjeg i današnjeg načina života i vrijednosnog sustava.	Opisujući pojmove vezane temama iz svakodnevnog života Rimljana uočava sličnosti i razlike između ondašnjeg i današnjeg načina života i vrijednosnog sustava.	Samostalno uspoređuje sličnosti i razlike između ondašnjeg i današnjeg načina života i vrijednosnog sustava.
C. 2.2 PREPOZNAJE NAJVAŽNIJE GRAĐEVINE U RIMU I OPISUJE NJIHOVU NAMJENU.	Imenuje, opisuje najpoznatije građevine u Rimu. Objašnjava namjenu najpoznatijih građevina u rimsko vrijeme.	Imenuje građevine u Rimu i navodi osnovnu namjenu.	Prepoznaje i imenuje građevine u Rimu i navodi namjenu.	Uz pomoć učitelja opisuje građevine u Rimu i njihovu namjenu.	Samostalno opisuje građevine u Rimu i objašnjava njihovu namjenu.
C. 2.3 KOMENTIRA, DISKUTIRA I ZAKLJUČUJE O OSNOVNIM POJMOVIMA VEZANIMA UZ CICERONOVO DOBA.	Prepoznaje i uspoređuje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese vezane uz propast republike i uspostavu carstva. Povezuje i obuhvaća sadržaje vezane uz odnose parlamentarizma i monarhije koristeći vlastitu kreativnost i iskazujući vlastite stavove.	Prepoznaje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese vezane uz propast republike i uspostavu carstva.	Prepoznaje i uz pomoć učitelja uspoređuje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese vezane uz propast republike i uspostavu carstva.	Samostalno uspoređuje i povezuje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese vezane uz propast republike i uspostavu carstva te uz pomoć učitelja obuhvaća sadržaje vezane uz odnose parlamentarizma i monarhije.	Samostalno povezuje i obuhvaća sadržaje vezane uz odnose parlamentarizma i monarhije koristeći vlastitu kreativnost i iskazujući vlastite stavove.
C. 2.4 UOČAVA, USPOREĐUJE I KOMENTIRA UTJECAJ VANJSKIH I UNUTARNJIH SUKOBA NA SVAKODNEVNI ŽIVOT ZAJEDNICE I RAZVOJ KRITIČKE MISLI.	Uočava međuovisnost vanjskih i unutarnjih sukoba na svakodnevni život zajednice. Uspoređuje i svojim riječima komentira pojmove vezane uz slobodu govora, želju za promjenom društvenih prilika.	Uz pomoć učitelja uočava međuovisnost vanjskih i unutarnjih sukoba na svakodnevni život zajednice.	Uočava međuovisnost vanjskih i unutarnjih sukoba na svakodnevni život zajednice te uz pomoć učitelja uspoređuje pojmove vezane uz slobodu govora, želju za promjenom društvenih prilika.	Samostalno uspoređuje pojmove vezane uz slobodu govora, želju za promjenom društvenih prilika.	Samostalno komentira pojmove vezane uz slobodu govora, želju za promjenom društvenih prilika.

PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ISHODA
A. 2. 1 Preporučuje se da učenici lirske metre prepoznaju po formi teksta i zadanoj shemi, a da za daktilski heksametar i elegijski distih sami ili uz pomoć učitelja slože metričku shemu.
A. 2. 2 Preporučuje se da se obrađuju sljedeći složeni i složeniji morfološki i sintaktički sadržaji: tvorba i komparacija priloga, indikativi i infinitivi perfektne i participske osnove, konjunktivi svih osnova, nepravilni glagoli, gerund, gerundiv, supin, pokazne zamj., rečenične konstrukcije - ak+inf, nom+inf, perifr.akt.,perifr.pas.,abl.aps, zavisne rečenice i <i>consecutio temporum</i> . Preporučuje se da obrađena gramatika bude u funkciji teksta, a ne tekst u funkciji gramatike.
B. 2. 2/3; C. 2. 1/2/3/4 Preporučuje se da sadržaji prilagođenih tekstova i civilizacijskih sadržaja jednog dijela nastavne godine budu povezani s temom Rimski svakodnevici. Također je preporuka da se ti tekstovi temelje na temama djela antičkih autora (npr. Plaut, Terencije, Horacije, Ciceron). Za drugi dio godine preporučuje se da izvorni tekstovi i civilizacijski sadržaji budu povezani s Ciceronovim razdobljem rimske književnosti.

3. RAZINA (GODINA UČENJA) – 3. RAZRED

Na kraju treće godine učenja i poučavanja učenik:

DOMENA A: JEZIČNA PISMENOST					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A. 3. 1 PREPOZNAJE, UPOTREBLJAVA I RAŠČLANJUJE RIJEČI IZ IZVORNIH TEKSTOVA TE RIJEČI LATINSKOG PODRIJETLA U HRVATSKOM JEZIKU.	Pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova. Koristi se dvojezičnim rječnicima u knjižnom i digitalnom formatu. Uočava, pravilno upotrebljava i raščlanjuje riječi latinskog podrijetla.	Uz pomoć učitelja pronalazi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uočava riječi latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.	Uz pomoć učitelja pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uz pomoć učitelja uočava i prepoznaje najčešće riječi latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima, samostalno upotrebljava poznate riječi te uz pomoć uočava, prepoznaje i raščlanjuje najčešće riječi latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima izabirući ispravnu opciju značenja te samostalno prepoznaje i raščlanjuje najčešće riječi latinskog podrijetla u hrvatskom jeziku.

DOMENA B: ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B. 3.1 PREPOZNAJE, RAZLIKUJE I ANALIZIRA ODNOS RIJEČI U REČENICI I/ILI TEKSTU.	Određuje odnose riječi u rečenici. Prepoznaje i povezuje suodnose unutar rečenice i/ili teksta.	Uz pomoć prepoznaje i određuje odnose riječi u poznatom tekstu.	Uz pomoć učielja određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu te uz njegovu pomoć određuje suodnose unutar rečenice.	Samostalno određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu te razlikuje suodnose unutar rečenice.	Samostalno određuje i analizira odnose riječi te razlikuje suodnose unutar rečenice.
B. 3.2 IZDVAJA I ANALIZIRA OSOBITOSTI PJESNIČKOG (EPSKOG I LIRSKOG) JEZIKA I STILA TE PROZNIH TEKSTOVA AUGUSTOVA DOBA.	Navodi, grupira i opisuje značajke rimskog epskog i lirskog pjesništva. Uočava i uspoređuje razlike u proznom stilu između Ciceronova i Augustova doba.	Navodi značajke epskog pjesništva i lirskog pjesništva te uočava osnovne značajke prozanih tekstova Augustova doba.	Uočava i izdvaja značajke epskog i lirskog pjesništva te proze u Augustovo doba.	Uz pomoć učitelja analizira značajke epskog i lirskog pjesništva te proze Augustova doba.	Samostalno analizira značajke epskog i lirskog pjesništva te proze Augustova doba uspoređujući s prethodnim književnim razdobljima.
B. 3.3 RAZUMIJE I OBJAŠNJAVA IZVORNI LATINSKI TEKST.	Razumije sadržaj i prevodi izvorni latinski tekst. Izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke iz izvornog latinskog teksta. Na temelju različitih izvornih tekstova raspravlja o različitim temama uočavajući i tumačeći uzročno-posljedične veze.	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi izvorni latinski tekst te iznosi vlastiti stav o sadržaju.	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj, prevodi i izdvaja bitne podatke iz izvornog latinskog teksta te uočavajući uzročno-posljedične veze iznosi vlastiti stav o pročitanom tekstu.	Samostalno razumije sadržaj i prevodi te uz pomoć izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke izvornog latinskog teksta aktivno uočavajući i tumačeći uzročno-posljedične veze.	Samostalno razumije sadržaj i prevodi te izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke izvornog latinskog teksta kritički raspravlja jući o temama i uzročno-posljedičnim vezama.
DOMENA C: CIVILIZACIJA I BAŠTINA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
C. 3.1 KOMENTIRA, DISKUTIRA I ZAKLJUČUJE O OSNOVNIM POJMOVIMA VEZANIM UZ	Prepoznaje i uspoređuje pojmove vezane uz političke, društvene i kulturne procese u razdoblju ranoga Carstva. Povezuje i ujedinjuje sadržaje vezane uz utjecaj politike na stvaranje nacionalnoga	Prepoznaje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese u razdoblju ranoga Carstva.	Prepoznaje i uz pomoć uspoređuje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese vezane uz razdoblje ranoga Carstva.	Samostalno uspoređuje i povezuje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese vezane uz razdoblje ranoga Carstva.	Samostalno povezuje i obuhvaća sadržaje vezane uz utjecaj politike na stvaranje nacionalnoga

AUGUSTOVO DOBA.	identiteta koristeći vlastitu kreativnost i iskazujući vlastite stavove.			Uz pomoć učitelja obuhvća sadržaje vezane uz utjecaj politike na stvaranje nacionalnoga identiteta.	identiteta koristeći vlastitu kreativnost i iskazujući vlastite stavove.
C. 3.2 UOČAVA, USPOREĐUJE I OBJAŠNJAVA ODNOS POLITIKE, EKONOMIJE I UMJETNOSTI.	Uočava međuovisnost političkih utjecaja, ekonomskih prilika i umjetničke produkcije. Uspoređuje i svojim riječima objašnjava pojmove umjetničke slobode, cenzure, autocenzure, stvaranja umjetničkih djela u političke svrhe.	Uz pomoć učitelja uočava međuovisnost političkih utjecaja, ekonomskih prilika i umjetničke produkcije.	Uočava međuovisnost političkih utjecaja, ekonomskih prilika i umjetničke produkcije te uz pomoć učitelja objašnjava pojmove umjetničke slobode, cenzure, autocenzure, stvaranja umjetničkih djela u političke svrhe.	Objašnjava pojmove umjetničke slobode, cenzure, stvaranja umjetničkih djela u političke svrhe te ih uz pomoć uspoređuje .	Samostalno objašnjava pojmove umjetničke slobode, cenzure, autocenzure, stvaranja umjetničkih djela u političke svrhe.

PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ISHODA
B. 3. 2/3; C. 3. 1/2 Predlaže se da izvorni tekstovi i civilizacijski sadržaji budu povezani s Augustovim razdobljem rimske književnosti.

4. RAZINA (GODINA UČENJA) – 4. RAZRED

Na kraju četvrte godine učenja i poučavanja učenik:

DOMENA A: JEZIČNA PISMENOST					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A. 4.1 PREPOZNAJE, UPOTREBLJAVA I RAŠČLANJUJE RIJEČI IZ IZVORNIH TEKSTOVA TE RIJEČI LATINSKOG PODRIJETLA.	Pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova. Koristi se dvojezičnim rječnicima u knjižnom i digitalnom formatu. Uočava, pravilno upotrebljava i raščlanjuje riječi latinskog podrijetla.	Uz pomoć učitelja pronalazi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uočava riječi latinskog podrijetla.	Uz pomoć učitelja pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uz njegovu pomoć uočava i prepoznaje najčešće riječi latinskog podrijetla.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima, samostalno upotrebljava poznate riječi te uz pomoć učitelja uočava, prepoznaje i raščlanjuje najčešće riječi latinskog podrijetla.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz izvornih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima izabirući ispravnu opciju značenja te samostalno prepoznaje i raščlanjuje najčešće riječi latinskog podrijetla.

DOMENA B: ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B. 4. 1 PREPOZNAJE, RAZLIKUJE I ANALIZIRA ODNOS RIJEČI U REČENICI I/ILI TEKSTU.	Određuje odnose riječi u rečenici. Prepoznaje i povezuje suodnose unutar rečenice i/ili teksta.	Uz pomoć učitelja prepoznaje i određuje odnose riječi u poznatom tekstu.	Povezuje odnose riječi u poznatom tekstu te uz pomoć učitelja određuje suodnose unutar rečenice.	Povezuje odnose riječi u poznatom tekstu te razlikuje suodnose unutar rečenice.	Samostalno određuje i analizira odnose riječi te razlikuje suodnose unutar rečenice.
B. 4. 2 UOČAVA I POVEZUJE ZNAČAJKE JEZIKA I STILA KNJIŽEVNOSTI KASNE ANTIKE, POSTKLASIČNOG RAZDOBLJA, KRŠĆANSKE LITERATURE I HRVATSKIH LATINISTA.	Navodi, grupira i opisuje značajke jezika i stila književnosti kasne antike, postklasičnog razdoblja, kršćanske literature i hrvatskih latinista.	Navodi značajke jezika i stila književnosti kasne antike, postklasičnog razdoblja, kršćanske literature i hrvatskih latinista.	Uočava i izdvaja značajke jezika i stila književnosti kasne antike, postklasičnog razdoblja, kršćanske literature i hrvatskih latinista.	Uz pomoć učitelja analizira značajke jezika i stila književnosti kasne antike, postklasičnog razdoblja, kršćanske literature i hrvatskih latinista.	Samostalno analizira značajke jezika i stila književnosti kasne antike, postklasičnog razdoblja, kršćanske literature i hrvatskih latinista uspoređujući s prethodnim književnim razdobljima.
B. 4. 3 RAZUMIJE I OBJAŠNJAVA IZVORNI LATINSKI TEKST.	Razumije sadržaj i prevodi izvorni latinski tekst. Izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke iz izvornog latinskog teksta. Na temelju različitih izvornih tekstova raspravlja o različitim temama uočavajući i tumačeći uzročno-posljedične veze.	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi izvorni latinski tekst te iznosi vlastiti stav o sadržaju.	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj, prevodi i izdvaja bitne podatke iz izvornog latinskog teksta te, uočavajući uzročno-posljedične veze, iznosi vlastiti stav o pročitanom tekstu.	Samostalno razumije sadržaj i prevodi te uz pomoć učitelja izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke izvornoga latinskog teksta aktivno uočavajući i tumačeći uzročno-posljedične veze.	Samostalno razumije sadržaj i prevodi te izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke izvornoga latinskog teksta kritički raspravlja o temama i uzročno-posljedičnim vezama.
B. 4. 4 KOMENTIRA, DISKUTIRA I ZAKLJUČUJE O POJMOVIMA VEZANIM UZ RIMSKU KNJIŽEVNOST.	Prepoznaje i uspoređuje pojmove vezane uz rimsku književnost. Samostalno izlaže i izrađuje prikaz odabrane teme vezane uz književne žanrove, razdoblja i autore staroga Rima.	Navodi razdoblja rimske književnosti te autore i žanrove koji se u njoj pojavljuju.	Uz pomoć učitelja uočava i izdvaja značajke svakoga pojedinog razdoblja rimske književnosti.	Uočava i izdvaja značajke svakog pojedinog razdoblja rimske književnosti te uz pomoć učitelja izlaže osobitosti pojedinih autora.	Samostalno izlaže i izrađuje prikaz odabrane teme vezane uz književne žanrove, razdoblja i autore staroga Rima.

DOMENA C: CIVILIZACIJA I BAŠTINA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
<p>C. 4. 1 NABRAJA, SMJEŠTA I POVEZUJE POJMOVVE VEZANE UZ KASNO CARSTVO, SREDNJI VIJEK I HRVATSKI LATINIZAM.</p>	<p>Smješta u prostor i vrijeme glavne značajke političkih i civilizacijskih gibanja na razmeđu antike i srednjeg vijeka.</p> <p>Povezuje i obuhvaća sadržaje vezane uz društvene prilike u Europi i Hrvatskoj u navedenom razdoblju koristeći vlastitu kreativnost i iskazujući vlastite stavove.</p>	<p>Prepoznaje pojmove vezane uz kasno Carstvo, srednji vijek i hrvatski latinizam.</p>	<p>Prepoznaje i uz pomoć učitelja uspoređuje pojmove vezane uz kasno Carstvo, srednji vijek i hrvatski latinizam.</p>	<p>Samostalno uspoređuje i povezuje pojmove vezane uz kasno Carstvo, srednji vijek i hrvatski latinizam te uz pomoć učitelja obuhvaća sadržaje vezane uz društvene prilike u Europi i Hrvatskoj u navedenom razdoblju.</p>	<p>Samostalno povezuje i obuhvaća sadržaje vezane uz društvene prilike u Europi i Hrvatskoj u navedenom razdoblju koristeći vlastitu kreativnost i iskazujući vlastite stavove.</p>
<p>C. 4. 2 KOMENTIRA, DISKUTIRA I ZAKLJUČUJE O ULOZI LATINSKOG JEZIKA KAO MOSTA IZMEĐU ANTIKE, SREDNJEGA VIJEKA I KASNIJIH RAZDOBLJA.</p>	<p>Prepoznaje i uspoređuje utjecaj migracija naroda na kulturni krajobraz Europe.</p> <p>Povezuje i obuhvaća unutarnje faktore raspada Rimskoga carstva.</p> <p>Kritički promatra transformaciju latinskog jezika iz govornog u jezik kulture, religije i znanosti.</p>	<p>Prepoznaje pojmove vezane uz promjenu kulturnog krajobraza Europe tijekom velikih migracija naroda.</p>	<p>Uspoređuje pojmove vezane uz promjenu kulturnog krajobraza Europe tijekom velikih migracija naroda te uz pomoć učitelja izlaže razloge velikih promjena koje su dovele do raspada Rimskoga carstva.</p>	<p>Povezuje i obuhvaća pojmove vezane uz promjenu kulturnog krajobraza Europe tijekom velikih migracija naroda i uz stereotipe i predrasude o različitim kulturama, a uz pomoć učitelja izlaže i osmišljava projekt na temu transformacije latinskog jezika iz govornog u jezik kulture, religije i znanosti.</p>	<p>Kritički promatra pojmove vezane uz promjenu kulturnog krajobraza Europe tijekom velikih migracija naroda i uz stereotipe i predrasude o različitim kulturama te osmišljava projekt na temu transformacije latinskog jezika iz govornog u jezik kulture, religije i znanosti.</p>

PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ISHODA

B. 4. 2/3; C. 4. 1/2

Predlaže se da izvorni tekstovi i civilizacijski sadržaji budu povezani sa Srebrnim razdobljem ili Razdobljem propadanja rimske književnosti te s postklasičnim razdobljem, srednjim vijekom i razdobljem književnog stvaralaštva hrvatskih latinista.

Opće, jezične i prirodoslovne gimnazije (70 + 70 /35/)

Kurikulum za dvogodišnje učenje latinskog jezika u općim, prirodoslovnim i jezičnim gimnazijama ima dvije razine. U prvoj, ostvarivanjem ishoda na prilagođenim tekstovima učenik stječe osnovne jezične kompetencije i istodobno ostvaruje uvid u temeljne fenomene rimske civilizacije i povijesti, njezinih protagonista i njihovih mana i vrлина. Na drugoj razini učiteljima i učenicima ponuđene su teme koje opisuju društvene, političke, religijske i druge fenomene klasične rimske starine i postklasičnoga latiniteta. Tako se, ovisno o odabranim temama, koriste već stečene i stječu nove jezične kompetencije, dok se u isto vrijeme iskustvom rada na prilagođenim ili opsežno komentiranim izvornim tekstovima produbljuju spoznaje o sadržaju odabrane teme. Ovako oblikovan kurikulum omogućuje iznimnu slobodu i kreaciju i učenicima i učiteljima koji, ovisno o svojim interesima, latinski jezik mogu učiti i svladavati u njegovim mnogobrojnim tematskim i sadržajnim varijacijama. Cilj je da učenik, ostvarujući ishode ovoga kurikuluma, u daljnje obrazovanje i život iz bogate riznice latinskog jezika ponese baš ono što će njemu biti najkorisnije i što će ga najviše oplemeniti i obogatiti.

1. RAZINA (GODINA UČENJA) – 1. RAZRED

Na kraju prve godine učenja i poučavanja učenik:

DOMENA A: JEZIČNA PISMENOST					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A. 1. 1 VLADA PRAVILIMA ČITANJA I PISANJA I PRAVILNOG NAGLAŠAVANJA LATINSKIH RIJEČI.	Nabraja redom znakove latinske abecede. Primjenjuje pravila čitanja i pisanja latinskih riječi klasičnim i tradicionalnim izgovorom.	Nabraja redom znakove latinske abecede, prepoznaje pravila čitanja, pisanja i naglašavanja, navodi obilježja klasičnog i tradicionalnog izgovora.	Upotrebljava pravilno znakove latinske abecede u pisanju, primjenjuje pravila čitanja, pisanja i naglašavanja uz pomoć učitelja te uz njegovu pomoć prepoznaje u čitanju klasični od tradicionalnog izgovora.	Primjenjuje samostalno pravila čitanja, pisanja i naglašavanja latinskih riječi u pismu i govoru, razlikuje u čitanju klasični i tradicionalni izgovor.	Samostalno primjenjuje pravila čitanja, pisanja i naglašavanja u poznatim i nepoznatim riječima i tečno čita klasičnim i tradicionalnim izgovorom.
A. 1. 2 PREPOZNAJE, PRIMJENJUJE I USPOREĐUJE JEDNOSTAVNIJE I JEDNOSTAVNE GRAMATIČKE OBLIKE RIJEČI I NJIHOVE ODNOS.	Prepoznaje, definira, opisuje i tvori jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose. Raščlanjuje, grupira i uspoređuje jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Prepoznaje i imenuje jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Opisuje i uz pomoć učitelja grupira jednostavnije i gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Grupira i uz pomoć učitelja tvori jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose te razlikuje upotrebu jednostavnijih i jednostavnih gramatičkih oblika.	Samostalno raščlanjuje, uspoređuje i tvori jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose te samostalno razlikuje upotrebu jednostavnijih i jednostavnih gramatičkih oblika.

<p>A. 1. 3 PREPOZNAJE I UPOTREBLJAVA RIJEČI IZ PRILAGOĐENIH TEKSTOVA TE LATINIZME U HRVATSKOM JEZIKU.</p>	<p>Pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova. Koristi se samostalno rječnicima u knjižnom i digitalnom formatu. Uočava, pravilno upotrebljava i raščlanjuje riječi latinskog podrijetla.</p>	<p>Uz pomoć učitelja pronalazi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uočava latinizme u hrvatskom jeziku.</p>	<p>Uz pomoć učitelja pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uz pomoć učitelja uočava i prepoznaje najčešće latinizme u hrvatskom jeziku.</p>	<p>Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima, samostalno upotrebljava poznate riječi te uz pomoć učitelja uočava, prepoznaje i raščlanjuje najčešće latinizme u hrvatskom jeziku.</p>	<p>Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima izabirući ispravnu opciju značenja te samostalno prepoznaje i raščlanjuje najčešće latinizme u hrvatskom jeziku.</p>
DOMENA B: ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA					
<p>ISHOD</p>	<p>RAZRADA ISHODA</p>	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
<p>B. 1. 1 PREPOZNAJE, RAZLIKUJE I ANALIZIRA ODNOS RIJEČI U REČENICAMA.</p>	<p>Određuje odnose riječi u rečenici te prepoznaje i povezuje suodnose unutar rečenice i/ili teksta.</p>	<p>Uz pomoć učitelja prepoznaje i određuje odnose riječi u poznatom tekstu.</p>	<p>Uz pomoć učitelja određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu.</p>	<p>Samostalno određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu.</p>	<p>Samostalno određuje i analizira odnose riječi u nepoznatom tekstu.</p>
<p>B. 1. 2 RAZUMIJE I OBJAŠNJAVA PRILAGOĐENI LATINSKI TEKST.</p>	<p>Razumije sadržaj i prevodi rečenicu, prilagođeni latinski tekst. Izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice, prilagođenoga latinskog teksta.</p>	<p>Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi rečenice, latinski tekst te opisuje kontekst.</p>	<p>Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi te uz njegovu pomoć izdvaja bitne podatke i objašnjava kontekst.</p>	<p>Samostalno razumije sadržaj i prevodi te uz pomoć učitelja izdvaja bitne podatke te razumije kontekst.</p>	<p>Samostalno razumije sadržaj i prevodi; izdvaja bitne podatke te razumije kontekst.</p>
DOMENA C: CIVILIZACIJA I BAŠTINA					
<p>ISHOD</p>	<p>RAZRADA ISHODA</p>	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
<p>C. 1. 1 NABRAJA, SMJEŠTA I POVEZUJE BITNE OSOBE, POJMOV E I DOGAĐAJE IZ RIMSKE POVIJESTI.</p>	<p>Imenuje, opisuje i uspoređuje ključne osobe, pojmove i događaje iz rimske povijesti. Uočava osnovne značajke različitih tipova vladavina i važnost građanske vrline te razvija osjećaj za doprinos pojedinca životu zajednice.</p>	<p>Imenuje ključne osobe i događaje iz rimske povijesti.</p>	<p>Opisuje i uz pomoć učitelja uspoređuje ključne osobe, pojmove i događaje iz rimske povijesti.</p>	<p>Samostalno uspoređuje ključne osobe, pojmove i događaje iz rimske povijesti te uz pomoć učitelja uočava osnovne značajke različitih tipova vladavina i važnost građanske vrline.</p>	<p>Samostalno uspoređuje ključne osobe, pojmove i događaje iz rimske povijesti te uočava osnovne značajke različitih tipova</p>

					vladavina i važnost građanske vrline te razvija osjećaj za doprinos pojedinca životu zajednice.
C. 1. 2 KOMENTIRA, DISKUTIRA I ZAKLJUČUJE O VRIJEDNOSTIMA GRAĐANSKIH I LJUDSKIH VRLINA I MANA NA TEMELJU ŽIVOTA KLJUČNIH OSOBA I DOGAĐAJA IZ JAVNOG ŽIVOTA RIMSKE DRŽAVE.	Istražuje temelje i vrijednosti domoljublja, pripadnosti, identiteta. Tumači odnos pojedinac – zajednica. Uočava i komentira ljudske i građanske vrline i mane.	Uočava ljudske i građanske vrline i mane.	Uz pomoć učitelja istražuje temelje i vrijednosti domoljublja, pripadnosti, identiteta te tumači odnos pojedinac – zajednica.	Istražuje temelje i vrijednosti domoljublja, pripadnosti, identiteta te tumači odnos pojedinac – zajednica.	Svojim riječima komentira te zaključuje o temeljima i vrijednostima domoljublja, pripadnosti, identiteta, ljudskih i građanskih vrlina i mana dajući primjere iz svakodnevnog života.

PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ISHODA

A. 1. 2

Preporučuje se da se obrađuju sljedeći jednostavniji i jednostavni gramatički oblici: imenice od 1. do 5. dekl., pridjevi od 1. do 3. dekl., prezentska osn. (sve osim konjunktiva – akt. i pas.), osobne i posvojne zamj., povratna i povr.-posv.zamj., komparacija pridjeva, brojevi.

Preporučuje se da obrađena gramatika bude u funkciji teksta, a ne tekst u funkciji gramatike.

B. 1. 2; C. 1. 1/2

Preporučuje se da sadržaji rečenica, tekstova i civilizacijskih sadržaja budu povezani s temama koje govore o rimskim vladarima, ratnicima i političarima (od legendi do carstva).

2. RAZINA (GODINA UČENJA) – 2. RAZRED

Na kraju druge godine učenja i poučavanja učenik:

DOMENA A: JEZIČNA PISMENOST					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A. 2. 1 PREPOZNAJE, PRIMJENJUJE I USPOREĐUJE JEDNOSTAVNE I SLOŽENE GRAMATIČKE OBLIKE RIJEČI I I NJIHOVE ODNOS.	Definira, opisuje i tvori složene i složenije gramatičke oblike i njihove odnose. Raščlanjuje, grupira i uspoređuje jednostavne i složene gramatičke oblike riječi i i njihove odnose.	Prepoznaje i imenuje jednostavne i složene gramatičke oblike i njihove odnose.	Opisuje i grupira jednostavne i složene gramatičke oblike i njihove odnose.	Grupira i uz pomoć učitelja tvori jednostavne i složene gramatičke oblike i njihove odnose te ih uz pomoć učitelja objašnjava.	Samostalno raščlanjuje, uspoređuje i tvori jednostavne i složene gramatičke oblike i njihove odnose te ih objašnjava.
A. 2. 2 PREPOZNAJE, UPOTREBLJAVA I RAŠČLANJUJE RIJEČI IZ PRILAGOĐENIH TEKSTOVA KAO I LATINIZME U HRVATSKOM JEZIKU.	Pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, Koristi se samostalno rječnicima u knjižnom i digitalnom formatu, Uočava, pravilno upotrebljava i raščlanjuje riječi latinskog podrijetla.	Uz pomoć učitelja pronalazi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uočava latinizme u hrvatskom jeziku.	Uz pomoć učitelja pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uz pomoć učitelja uočava i prepoznaje najčešće latinizme u hrvatskom jeziku.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima, samostalno upotrebljava poznate riječi te uz pomoć učitelja uočava, prepoznaje i raščlanjuje najčešće latinizme u hrvatskom jeziku.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima izabirući ispravnu opciju značenja te samostalno prepoznaje i raščlanjuje najčešće latinizme u hrvatskom jeziku.
DOMENA B: ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B. 2. 1 PREPOZNAJE, RAZLIKUJE I ANALIZIRA ODNOS RIJEČI U REČENICAMA.	Određuje odnose riječi u rečenici. Prepoznaje i povezuje suodnose unutar rečenice i/ili teksta.	Uz pomoć učitelja prepoznaje i određuje odnose riječi u poznatom tekstu.	Uz pomoć učitelja određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu.	Samostalno određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu.	Samostalno određuje i analizira odnose riječi u nepoznatom tekstu.

<p>B. 2. 2 RAZUMIJE I OBJAŠNJAVA PRILAGOĐENI LATINSKI TEKST.</p>	<p>Razumije sadržaj i prevodi rečenicu, prilagođeni latinski tekst. Izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice, prilagođenoga latinskog teksta.</p>	<p>Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi rečenice, latinski tekst te opisuje kontekst.</p>	<p>Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi te uz njegovu pomoć izdvaja bitne podatke te objašnjava kontekst.</p>	<p>Samostalno razumije sadržaj i prevodi te uz pomoć učitelja izdvaja bitne podatke i razumije kontekst.</p>	<p>Samostalno razumije sadržaj, prevodi izdvaja bitne podatke te razumije kontekst.</p>
DOMENA C: CIVILIZACIJA I BAŠTINA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
<p>C. 2. 1 NABRAJA, SMJEŠTA I POVEZUJE POJMOVVE VEZANE UZ ODABRANE TEME.</p>	<p>Imenuje, opisuje i uspoređuje pojmove vezane za odabrane teme, Uočava sličnosti i razlike između ondašnjeg i današnjeg načina života i vrijednosnog sustava te ih uspoređuje.</p>	<p>Imenuje i smješta pojmove vezane za odabrane teme.</p>	<p>Opisuje pojmove vezane za odabrane teme te ih smješta u prostoru i vremenu.</p>	<p>Samostalno smješta u prostoru i vremenu i uz pomoć učitelja uspoređuje pojmove vezane za odabrane teme te uočava sličnosti i razlike sa sadašnjosti.</p>	<p>Samostalno uspoređuje i grupira pojmove vezane za odabrane teme te povezuje kulturni utjecaj antike na sadašnjost.</p>
<p>C. 2. 2 KOMENTIRA, DISKUTIRA I ZAKLJUČUJE O SADRŽAJU ODABRANE TEME I NJENOM ODNOSU PREMA ŠIREM DRUŠTVENOM, ZNANSTVENOM, KULTURNOM, KNJIŽEVNOM I UMJETNIČKOM KONTEKSTU.</p>	<p>Prepoznaje i uspoređuje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese vezane uz propast republike i uspostavu carstva. Povezuje i obuhvaća sadržaje vezane uz odnose parlamentarizma i monarhije koristeći vlastitu kreativnost i iskazujući vlastite stavove.</p>	<p>Prepoznaje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese vezane uz propast republike i uspostavu carstva.</p>	<p>Prepoznaje i uspoređuje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese vezane uz propast republike i uspostavu carstva.</p>	<p>Uspoređuje i povezuje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese vezane uz propast republike i uspostavu carstva te iskazuje vlastite stavove koristeći vlastitu kreativnost.</p>	<p>Obuhvaća i svojim riječima objašnjava pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese vezane uz propast republike i uspostavu carstva.</p>

PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ISHODA

A. 2. 1

Preporučuje se da se obrađuju sljedeći složeni i složeniji morfološki i sintaktički sadržaji: konjunktivi prezentske osnove, perfektne i participijske osnove, pokazne zamj., nepravilni glagoli, rečenične konstrukcije (Acl, Ncl, perifrastična konjugacija aktivna i pasivna).
Preporučuje se da obrađena gramatika bude u funkciji teksta, a ne tekst u funkciji gramatike.

B. 2. 2/3; C. 2. 1/2

Predlažu se okvirne teme vezane uz rimsku kulturu i civilizaciju: Vlast i moć, Ljubav i smrt, Riječ i misao, Između neba i zemlje, Identitet i baština, Epigrafija, Rimski svakodnevici,

Znanja i izumi.

Prilagođeni i izvorni tekstovi i civilizacijski sadržaji moraju biti povezani s odabranom temom i svojom težinom prilagođeni znanju učenika.

Strukovne i umjetničke škole

Strukovni programi iz područja medicine i veterine (70 + 70 /35/)

Preporučuje se da je težište u medicinskim i srodnim programima na usvajanju stručne terminologije i pravilnom korištenju promjenjivih vrsta riječi. Za terminologiju medicinskog i srodnih područja nužno je poznavanje i grčkih riječi pa je potrebno ovladati grčkim pismom i usvojiti izgovor grčkih riječi te prepoznati i razlikovati tvorbu riječi s obzirom na podrijetlo. Tako će se steći znanja nužna za nastavak obrazovanja u medicinskom i srodnim područjima djelovanja.

1. RAZINA (GODINA UČENJA) – 1. RAZRED

Na kraju druge godine učenja i poučavanja učenik:

DOMENA A: JEZIČNA PISMENOST					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
<p>A. 1. 1</p> <p>VLADA PRAVILIMA ČITANJA I PISANJA I PRAVILNOG NAGLAŠAVANJA LATINSKIH RIJEČI.</p>	<p>Nabraja redom znakove latinske abecede.</p> <p>Primjenjuje pravila čitanja i pisanja latinskih riječi klasičnim i tradicionalnim izgovorom.</p>	<p>Nabraja redom znakove latinske abecede, prepoznaje pravila čitanja, pisanja i naglašavanja, navodi obilježja klasičnog i tradicionalnog izgovora.</p>	<p>Upotrebljava pravilno znakove latinske abecede u pisanju, primjenjuje pravila čitanja, pisanja i naglašavanja uz pomoć, uz pomoć prepoznaje u čitanju klasični od TRADICIONALNOG izgovora.</p>	<p>Primjenjuje samostalno pravila čitanja, pisanja i naglašavanja latinskih riječi u pismu i govoru, razlikuje u čitanju klasični i tradicionalni izgovor.</p>	<p>Samostalno primjenjuje pravila čitanja, pisanja naglašavanja u poznatim i nepoznatim riječima i tečno čita klasičnim i tradicionalnim izgovorom.</p>
<p>A. 1. 2</p> <p>PREPOZNAJE, PRIMJENJUJE I USPOREĐUJE GRAMATIČKE OBLIKE RIJEČI I NJIHOVE ODNOS.</p>	<p>Prepoznaje, definira, opisuje i tvori jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose.</p> <p>Raščlanjuje, grupira i uspoređuje jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose.</p>	<p>Prepoznaje i imenuje jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose.</p>	<p>Opisuje i uz pomoć učitelja grupira jednostavnije i gramatičke oblike riječi i njihove odnose.</p>	<p>Grupira i uz pomoć učitelja tvori jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose te razlikuje upotrebu jednostavnijih i jednostavnih gramatičkih oblika.</p>	<p>Samostalno raščlanjuje, uspoređuje i tvori jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose te samostalno</p>

					razlikuje upotrebu jednostavnijih i jednostavnih gramatičkih oblika.
A. 1. 3 PREPOZNAJE, UPO TREBLJAVA I RAŠČLANJUJE RIJEČI IZ PRILAGOĐENIH TEKSTOVA, RAZLIKUJE I RAŠČLANJUJE LATINSKE RIJEČI U STRUČNOJ TERMINOLOGIJI.	Pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se samostalno rječnicima u knjižnom i digitalnom formatu, uočava, pravilno upotrebljava i raščlanjuje riječi latinskog podrijetla u struci.	Uz pomoć učitelja pronalazi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uočava riječi latinskog podrijetla u struci.	Uz pomoć učitelja pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uz njegovu pomoć uočava i prepoznaje riječi latinskog podrijetla u struci.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima, samostalno upotrebljava poznate riječi, uz pomoć učitelja uočava, prepoznaje i raščlanjuje riječi latinskog podrijetla u struci.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima izabirući ispravno značenje, samostalno prepoznaje i raščlanjuje najčešće riječi latinskog podrijetla u struci.
DOMENA B: ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B. 1. 1 PREPOZNAJE, RAZLIKUJE I ANALIZIRA ODNOS RIJEČI U REČENICAMA.	Određuje odnose riječi u rečenici te prepoznaje i povezuje suodnose unutar rečenice i/ili teksta.	Uz pomoć učitelja prepoznaje i određuje odnose riječi u poznatom tekstu.	Uz učiteljevu pomoć određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu.	Samostalno određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu.	Samostalno određuje i analizira odnose riječi u nepoznatom tekstu.
B. 1. 2 RAZUMIJE I OBJAŠNJAVA PRILAGOĐENI LATINSKI TEKST.	Razumije sadržaj i prevodi rečenicu, iz prilagođenog latinskog teksta, izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice prilagođenog latinskog teksta.	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi rečenice, latinski tekst te opisuje kontekst.	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi te uz njegovu pomoć izdvaja bitne podatke i objašnjava kontekst.	Samostalno razumije sadržaj i prevodi te uz pomoć učitelja izdvaja bitne podatke te razumije kontekst.	Samostalno razumije sadržaj i prevodi, izdvaja bitne podatke te razumije kontekst.
DOMENA C: CIVILIZACIJA I BAŠTINA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
C. 1. 1	Prepoznaje i opisuje razvoj, širenje i važnost latinskog jezika.	Navodi područja Europe u kojima se latinski jezik dugo	Opisuje širenje i važnost latinskog jezika u Europi.	Prepoznaje romanske jezike kao direktne sljednike	Uočava i raspravlja o utjecaju latinskog

<p>PREPOZNAJE, UOČAVA I USPOREĐUJE UTJECAJ LATINSKOG JEZIKA NA HRVATSKI I DRUGE JEZIKE.</p>	<p>Uočava i raspravlja o utjecaju latinskog jezika na hrvatski i druge jezike s kojima se susreće.</p>	<p>koristio.</p>		<p>latinskog jezika i uočava utjecaj latinskog na hrvatski i druge jezike s kojima se susreće.</p>	<p>jezika na hrvatski i druge jezike s kojima se susreće.</p>
<p>C. 1. 2 IMENUJE I OBJAŠNJAVA MITOVE, LEGENDE I POJMOVE VEZANE UZ OSNUTAK RIMA, RIMSKU POVIJEST, RIMSKA VJEROVANJA, MITOLOGIJU.</p>	<p>Imenuje, opisuje i uspoređuje legende i mitove povezane s osnutkom Rima i smješta u prostoru i vremenu sadržaje povezane s rimskom poviješću. Navodi, opisuje i objašnjava osnovne pojmove rimskog vjerovanja i 12 bogova.</p>	<p>Imenuje rimske junake iz rane rimske povijesti, prepričava samostalno jednu priču iz rimske povijesti, navodi rimske bogove.</p>	<p>Opisuje rimske junake iz rimske povijesti, uz pomoć učitelja prepričava više priča iz rimske povijesti, uz njegovu pomoć smješta u prostoru i vremenu najvažnije događaje, opisuje rimske bogove.</p>	<p>Uz pomoć učitelja uspoređuje legende i mitove, samostalno smješta u prostoru i vremenu najvažnije događaje, uz njegovu pomoć objašnjava značajke rimske religije i uspoređuje rimske bogove.</p>	<p>Samostalno uspoređuje legende i mitove povezane s osnutkom grada Rima, samostalno objašnjava u prostoru i vremenu ključne događaje iz rimske povijesti, samostalno objašnjava značajke rimske religije.</p>

<p>PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ISHODA</p>
<p>A. 1. 2 Preporučuje se da se obrađuju sljedeći gramatički oblici: imenice od 1. do 5. dekl., pridjevi od 1. do 3. dekl., prezentska osnova, osobne i posvojne zamjenice, komparacija pridjeva, brojevi i osobito prijedložni izrazi. Preporučuje se da obrađena gramatika bude u funkciji teksta, a ne tekst u funkciji gramatike. Gramatički sadržaji ne trebaju se ispitivati paradigmatički nego uporabno.</p>
<p>A. 1. 3 Preporučuje se u fond riječi uvrstiti dijelove tijela i stručnu terminologiju.</p>
<p>B. 1. 2; C. 1. 1/2 Preporučuje se da sadržaji rečenica, tekstova i civilizacijskih sadržaja budu povezani s temama vezanima uz rimsku civilizaciju i njezino naslijeđe, zatim mitsku i legendarnu povijest Rima, grčke i rimske bogove i rimski kalendar. Preporučuje se pisanje i čitanje anatomskih izraza, dijagnoza, recepata, upotreba kratica u receptima i u struči općenito. Preporučuje se korištenje izreka, osobito onih povezanih sa strukom.</p>

2. RAZINA (GODINA UČENJA) – 2. RAZRED

Na kraju druge godine učenja i poučavanja učenik:

DOMENA A: JEZIČNA PISMENOST					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
<p>A. 2. 1</p> <p>VLADA PRAVILIMA ČITANJA, PISANJA I NAGLAŠAVANJA GRČKOG ALFABETA.</p>	<p>Nabraja redom znakove grčkog alfabeta.</p> <p>Prepoznaje i pravilno čita i piše grčki alfabet i pripadajuće znakove (naglasci, spiritusi i interpunkcijski znakovi).</p> <p>Primjenjuje pravila čitanja i pisanja.</p>	<p>Nabraja redom znakove grčkog ALFABETA te uz kontinuiranu pomoć učitelja uspijeva čitati i pisati grčke riječi.</p>	<p>Prepoznaje pravila čitanja, pisanja i naglašavanja te uz kontinuiranu pomoć učitelja uspijeva čitati i pisati grčke riječi.</p>	<p>Upotrebljava grčko pismo samostalno u čitanju i pisanju uz pomoć učitelja u naglašavanju te uz njegovu pomoć čita i piše grčke riječi.</p>	<p>Samostalno primjenjuje pravila čitanja i pisanja te pravila naglašavanja u poznatim riječima te tečno čita i piše grčke riječi.</p>
<p>A. 2. 2</p> <p>PREPOZNAJE, PRIMJENJUJE I USPOREĐUJE GRAMATIČKE OBLIKE RIJEČI I I NJIHOVE ODNOSE.</p>	<p>Definira, opisuje i tvori složene i složenije gramatičke oblike i njihove odnose.</p> <p>Raščlanjuje, grupira i uspoređuje jednostavne i složene gramatičke oblike riječi i i njihove odnose.</p>	<p>Prepoznaje i imenuje jednostavne i složene gramatičke oblike i njihove odnose.</p>	<p>Opisuje i grupira jednostavne i složene gramatičke oblike i njihove odnose.</p>	<p>Grupira i uz pomoć učitelja tvori jednostavne i složene gramatičke oblike i njihove odnose te ih uz njegovu pomoć objašnjava.</p>	<p>Samostalno raščlanjuje, uspoređuje i tvori jednostavne i složene gramatičke oblike i njihove odnose te ih objašnjava.</p>
<p>A. 2. 3</p> <p>PREPOZNAJE, UPOTREBLJAVA I RAŠČLANJUJE RIJEČI IZ PRILAGOĐENIH TEKSTOVA, RAZLIKUJE I RAŠČLANJUJE LATINSKE I GRČKE RIJEČI U STRUČNOJ TERMINOLOGJI.</p>	<p>Pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova.</p> <p>Koristi se samostalno rječnicima u knjižnom i digitalnom formatu.</p> <p>Uočava, pravilno upotrebljava i raščlanjuje riječi latinskog ili grčkog podrijetla u struci.</p>	<p>Uz pomoć učitelja pronalazi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uočava riječi latinskog ili grčkog podrijetla u struci.</p>	<p>Uz pomoć učitelja pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uz pomoć uočava i prepoznaje riječi latinskog ili grčkog podrijetla u struci.</p>	<p>Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima, samostalno upotrebljava poznate riječi, uz pomoć učitelja uočava, prepoznaje i raščlanjuje riječi latinskog ili grčkog podrijetla u struci.</p>	<p>Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima izabirući ispravnu opciju značenja, samostalno prepoznaje i raščlanjuje najčešće riječi latinskog ili grčkog podrijetla u struci.</p>

DOMENA B: ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B. 2.1 PREPOZNAJE, RAZLIKUJE I ANALIZIRA ODNOS RIJEČI U REČENICAMA.	Određuje odnose riječi u rečenici. Prepoznaje i povezuje suodnose unutar rečenice i/ili teksta.	Uz pomoć učitelja prepoznaje i određuje odnose riječi u poznatom tekstu.	Uz pomoć učitelja određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu.	Samostalno određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu.	Samostalno određuje i analizira odnose riječi u nepoznatom tekstu.
B. 2.2 RAZUMIJE I OBJAŠNJAVA PRILAGOĐENI LATINSKI TEKST.	Razumije sadržaj i prevodi rečenicu iz prilagođenoga latinskog teksta. Izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice, prilagođenoga latinskog teksta.	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi rečenice, latinski tekst te opisuje kontekst.	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi te uz njegovu pomoć izdvaja bitne podatke te objašnjava kontekst.	Samostalno razumije sadržaj i prevodi te uz pomoć učitelja izdvaja bitne podatke te razumije kontekst.	Samostalno razumije sadržaj, prevodi i izdvaja bitne podatke te razumije kontekst.
DOMENA C: CIVILIZACIJA I BAŠTINA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
C. 2.1 NABRAJA, SMJEŠTA I POVEZUJE POJMOV VEZANE UZ RIMSKU SVAKODNEVICU.	Imenuje, opisuje osobitosti i posebnosti osobnog, obiteljskog i javnog života u starom Rimu. Uočava sličnosti i razlike između ondašnjeg i današnjeg načina života i vrijednosnog sustava te ih uspoređuje .	Imenuje i uz pomoć učitelja opisuje pojmove povezane s temama iz svakodnevnog života Rimljana.	Opisuje pojmove povezane s temama iz svakodnevnog života Rimljana te uz pomoć učitelja uočava sličnosti i razlike između ondašnjeg i današnjeg načina života i vrijednosnog sustava.	Opisujući pojmove vezane uz teme iz svakodnevnog života Rimljana uočava sličnosti i razlike između ondašnjeg i današnjeg načina života i sustava vrijednosti.	Samostalno uspoređuje sličnosti i razlike između ondašnjeg i današnjeg načina života i sustava vrijednosti.
C. 2.2 OPISUJE, KOMENTIRA I DISKUTIRA O UTJECAJU RIMA NA RAZVOJ SUVREMENE EUROPSKE CIVILIZACIJE.	Navodi i povezuje područja i gradove u RH povezane s rimskom civilizacijom. Prepoznaje i uspoređuje osnovne materijalne ostatke i artefakte povezane s rimskom civilizacijom. Uočava i diskutira o važnosti utjecaja Rimljana na razvoj hrvatskoga i europskoga kulturnog identiteta.	Imenuje područja i gradove u RH povezane s rimskom civilizacijom.	Prepoznaje područja i gradove te uz pomoć učitelja navodi osnovne materijalne ostatke i artefakte povezane s rimskom civilizacijom.	Prepoznaje i uspoređuje osnovne materijalne ostatke i artefakte povezane s rimskom civilizacijom.	Uspoređuje, uočava i diskutira o važnosti utjecaja Rimljana na razvoj hrvatskoga i europskoga kulturnog identiteta.

PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ISHODA
A. 2. 2 Preporučuje se da se obrađuju sljedeći gramatički oblici: konjunktivi prezentske osnove, perfektna i participska osnova, pokazne zamjenice, promjenjive vrste riječi s osobitostima u tvorbi samo na razini prepoznavanja i značenja kao i rečenične konstrukcije (Acl, Ncl, perifrastična konjugacija aktivna i pasivna). Preporučuje se da obrađena gramatika bude u funkciji teksta, a ne tekst u funkciji gramatike. Gramatički sadržaji obrađuju se na razini uporabe, a ne paradigme.
B. 2. 1/2; C. 2. 1/2/3 Preporučuje se da prilagođeni tekstovi budu povezani s civilizacijskim sadržajima i težinom primjereni očekivanom znanju učenika. Preporučuje se da teme budu povezane s rimskom svakodnevicom, posebno s rimskim termama i njihovom ulogom u rimskom svijetu. Osim toga preporučuju se teme vezane uz medicinu: Hipokrat, liječnički teoretičari i praktičari kroz povijest, razvoj lječilišta, učilišta, knjižnica u Europi i njihova veza sa suvremenim središtima medicinske znanosti. Od autora se preporučuju prilagođeni ili izvorni ulomci iz djela Ovidija, Lukrecija, Marcijala, Celza, ulomak iz Hipokratove zakletve, William Harvey, Vesalius kao i čitanja povijesti bolesti ili uputa u lijekovima.

Ostali strukovni i umjetnički programi (70+70 /35/; 35+35)

Kurikulum latinskog jezika u strukovnim školama u obje njegove inačice, općeobrazovnoj i posebnoj stručnoj, utemeljen je na kurikulumu za opće, prirodoslovne i jezične gimnazije. Pritom je svakom učitelju ostavljena sloboda prilagodbe ishoda i sadržaja predviđenoj satnici te potrebama i mogućnostima skupine. Za škole u kojima je latinski jezik poseban stručni predmet predlaže se izbor tema uže povezan s prirodom struke za koju se učenik školuje.

1. RAZINA (GODINA UČENJA) – 1. RAZRED

Na kraju prve godine učenja i poučavanja učenik:

DOMENA A: JEZIČNA PISMENOST					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A. 1. 1 VLADA PRAVILIMA ČITANJA I PISANJA I PRAVILNOG NAGLAŠAVANJA LATINSKIH RIJEČI.	Nabraja redom znakove latinske abecede. Primjenjuje pravila čitanja i pisanja latinskih riječi klasičnim i tradicionalnim izgovorom.	Nabraja redom znakove latinske abecede, prepoznaje pravila čitanja, pisanja i naglašavanja, navodi obilježja klasičnog i tradicionalnog izgovora.	Upotrebljava pravilno znakove latinske abecede u pisanju, primjenjuje pravila čitanja, pisanja i naglašavanja uz učiteljevu pomoć, uz njegovu pomoć prepoznaje u čitanju klasični od tradicionalnog izgovora.	Primjenjuje samostalno pravila čitanja, pisanja i naglašavanja latinskih riječi u pismu i govoru, razlikuje u čitanju KLASIČNI i tradicionalni izgovor.	Samostalno primjenjuje pravila čitanja, pisanja naglašavanja u poznatim i nepoznatim riječima i tečno čita klasičnim i tradicionalnim izgovorom.

<p>A. 1. 2 PREPOZNAJE, PRIMJENJUJE I USPOREĐUJE JEDNOSTAVNIJE I JEDNOSTAVNE GRAMATIČKE OBLIKE RIJEČI I NJIHOVE ODNOSI.</p>	<p>Prepoznaje, definira, opisuje i tvori jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose. Raščlanjuje, grupira i uspoređuje jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose.</p>	<p>Prepoznaje i imenuje jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose.</p>	<p>Opisuje i uz pomoć učitelja grupira jednostavnije i gramatičke oblike riječi i njihove odnose.</p>	<p>Grupira i uz pomoć učitelja tvori jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose te razlikuje upotrebu jednostavnijih i jednostavnih gramatičkih oblika.</p>	<p>Samostalno raščlanjuje, uspoređuje i tvori jednostavnije i jednostavne gramatičke oblike riječi i njihove odnose te samostalno razlikuje upotrebu jednostavnijih i jednostavnih gramatičkih oblika.</p>
<p>A. 1. 3 PREPOZNAJE I UPOTREBLJAVA RIJEČI IZ PRILAGOĐENIH TEKSTOVA TE LATINIZME U HRVATSKOM JEZIKU.</p>	<p>Pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova. Koristi se samostalno rječnicima u knjižnom i digitalnom formatu. Uočava, pravilno upotrebljava i raščlanjuje riječi latinskog podrijetla.</p>	<p>Uz pomoć učitelja pronalazi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uočava latinizme u hrvatskom jeziku.</p>	<p>Uz pomoć učitelja pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uz njegovu pomoć uočava i prepoznaje najčešće latinizme u hrvatskom jeziku.</p>	<p>Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima, samostalno upotrebljava poznate riječi te uz učiteljevu pomoć uočava, prepoznaje i raščlanjuje najčešće latinizme u hrvatskom jeziku.</p>	<p>Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima izabirući ispravnu opciju značenja te samostalno prepoznaje i raščlanjuje najčešće latinizme u hrvatskom jeziku.</p>
DOMENA B: ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
<p>B. 1. 1 PREPOZNAJE, RAZLIKUJE I ANALIZIRA ODNOSI RIJEČI U REČENICAMA.</p>	<p>Određuje odnose riječi u rečenici te prepoznaje i povezuje suodnose unutar rečenice i/ili teksta.</p>	<p>Uz pomoć učitelja prepoznaje i određuje odnose riječi u poznatom tekstu.</p>	<p>Uz pomoć učitelja određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu.</p>	<p>Samostalno određuje i povezuje odnose riječi u poznatom tekstu.</p>	<p>Samostalno određuje i analizira odnose riječi u nepoznatom tekstu.</p>
<p>B. 1. 2 RAZUMIJE I OBJAŠNJAVA PRILAGOĐENI LATINSKI TEKST.</p>	<p>Razumije sadržaj i prevodi rečenicu iz prilagođenoga latinskog teksta. Izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice prilagođenoga latinskog teksta.</p>	<p>Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi rečenice, latinski tekst te opisuje kontekst.</p>	<p>Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi te uz njegovu pomoć izdvaja bitne podatke te objašnjava kontekst.</p>	<p>Samostalno razumije sadržaj i prevodi te uz pomoć učitelja izdvaja bitne podatke te razumije kontekst.</p>	<p>Samostalno razumije sadržaj, prevodi izdvaja bitne podatke te razumije kontekst.</p>

DOMENA C: CIVILIZACIJA I BAŠTINA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
<p>C. 1. 1</p> <p>NABRAJA, SMJEŠTA I POVEZUJE BITNE OSOBE, POJMOVJE I DOGAĐAJE IZ RIMSKE POVIJESTI.</p>	<p>Imenuje, opisuje i uspoređuje ključne osobe, pojmove i događaje iz rimske povijesti.</p> <p>Uočava osnovne značajke različitih tipova vladavina i važnost građanske vrline te razvija osjećaj za doprinos pojedinca životu zajednice.</p>	<p>Imenuje ključne osobe i događaje iz rimske povijesti.</p>	<p>Opisuje i uz pomoć učitelja uspoređuje ključne osobe, pojmove i događaje iz rimske povijesti.</p>	<p>Samostalno uspoređuje ključne osobe, pojmove i događaje iz rimske povijesti te uz pomoć učitelja uočava osnovne značajke različitih tipova vladavina i važnost građanske vrline.</p>	<p>Samostalno uspoređuje ključne osobe, pojmove i događaje iz rimske povijesti te uočava osnovne značajke različitih tipova vladavina i važnost građanske vrline te razvija osjećaj za doprinos pojedinca životu zajednice.</p>

PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ISHODA

A. 1. 2

Preporučuje se da se obrađuju sljedeći jednostavniji i jednostavni gramatički oblici: imenice od 1.do 5.dekl., pridjevi od 1.do 3.dekl., prezentska osn. (sve osim konjunktiva – akt. i pas.), osobne i posvojne zamj., povratna i povratno-posvojna zamjenica, komparacija pridjeva.

Gramatički sadržaji mogu se smanjiti ovisno o nastavnom opterećenju.

Preporučuje se da obrađena gramatika bude u funkciji teksta, a ne tekst u funkciji gramatike.

A. 1. 3

Preporučuje se da se vokabular prilagodi zahtjevima struke.

B. 1. 2; C. 1. 1

Preporučuje se da sadržaji rečenica, tekstova i civilizacijskih sadržaja u općeobrazovnim programima budu povezani s temama vezanima uz rimske vladare, ratnike i političare (od legendi do carstva).

Preporučuje se da rečenice i tekstovi u posebnim stručnim programima budu prilagođeni zahtjevima struke.

2. RAZINA (GODINA UČENJA) – 2. RAZRED

Na kraju druge godine učenja i poučavanja učenik:

DOMENA A: JEZIČNA PISMENOST					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
A. 2.1 PREPOZNAJE, PRIMJENJUJE I USPOREĐUJE JEDNOSTAVNE I SLOŽENE GRAMATIČKE OBLIKE RIJEČI I NJIHOVE ODNOSNE.	Definira, opisuje i tvori složene i složenije gramatičke oblike i njihove odnose. Raščlanjuje, grupira i uspoređuje jednostavne i složene gramatičke oblike riječi i njihove odnose.	Prepoznaje i imenuje jednostavne i složene gramatičke oblike i njihove odnose.	Opisuje i grupira jednostavne i složene gramatičke oblike i njihove odnose.	Grupira i uz pomoć učitelja tvori jednostavne i složene gramatičke oblike i njihove odnose te ih uz njegovu pomoć objašnjava .	Samostalno raščlanjuje, uspoređuje i tvori jednostavne i složene gramatičke oblike i njihove odnose te ih objašnjava .
A. 2.2 PREPOZNAJE, UPOTREBLJAVA I RAŠČLANJUJE RIJEČI IZ PRILAGOĐENIH TEKSTOVA TE LATINIZME U HRVATSKOM JEZIKU.	Pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova. Koristi se samostalno rječnicima u knjižnom i digitalnom formatu. Uočava, pravilno upotrebljava i raščlanjuje riječi latinskog podrijetla.	Uz pomoć učitelja pronalazi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uočava latinizme u hrvatskom jeziku.	Uz pomoć učitelja pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima te uz njegovu pomoć uočava i prepoznaje najčešće latinizme u hrvatskom jeziku.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima, samostalno upotrebljava poznate riječi te uz pomoć učitelja uočava, prepoznaje i raščlanjuje najčešće latinizme u hrvatskom jeziku.	Samostalno pronalazi i navodi u rječničkom obliku riječi iz prilagođenih tekstova, koristi se dvojezičnim rječnicima izabirući ispravnu opciju značenja te samostalno prepoznaje i raščlanjuje najčešće latinizme u hrvatskom jeziku.
DOMENA B: ISKUSTVO TEKSTA I KOMUNIKACIJA					
ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
B. 2.1 PREPOZNAJE, RAZLIKUJE I ANALIZIRA ODNOS RIJEČI U REČENICAMA.	Određuje odnose riječi u rečenici, Prepoznaje i povezuje suodnose unutar rečenice i/ili teksta.	Uz pomoć učitelja prepoznaje i određuje odnose riječi u poznatom tekstu.	Uz pomoć učitelja određuje i povezuje odnose riječi u poznatome tekstu.	Samostalno određuje i povezuje odnose riječi u poznatome tekstu.	Samostalno određuje i analizira odnose riječi u nepoznatome tekstu.

B. 2. 2 RAZUMIJE I OBJAŠNJAVA PRILAGOĐENI LATINSKI TEKST.	Razumije sadržaj i prevodi rečenicu u prilagođenom latinskom tekstu. Izdvaja bitne podatke i razumije kontekst poruke rečenice, prilagođenoga latinskog teksta.	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj i prevodi rečenice, razumije latinski tekst te opisuje kontekst.	Uz pomoć učitelja razumije sadržaj, prevodi te uz njegovu pomoć izdvaja bitne podatke te objašnjava kontekst.	Samostalno razumije sadržaj i prevodi te uz pomoć učitelja izdvaja bitne podatke te razumije kontekst.	Samostalno razumije sadržaj, prevodi i izdvaja bitne podatke te razumije kontekst.
--	---	--	---	--	--

DOMENA C: CIVILIZACIJA I BAŠTINA

ISHOD	RAZRADA ISHODA	RAZINA USVOJENOSTI			
		ZADOVOLJAVAJUĆA	DOBRA	VRLO DOBRA	IZNIMNA
C. 2. 1 NABRAJA, SMJEŠTA I POVEZUJE POJMOVE VEZANE ZA ODABRANE TEME.	Imenuje, opisuje i uspoređuje pojmove vezane za odabrane teme. Uočava sličnosti i razlike između ondašnjeg i današnjeg načina života i vrijednosnog sustava te ih uspoređuje .	Imenuje i smješta pojmove vezane za odabrane teme.	Opisuje pojmove vezane za odabrane teme te ih smješta u prostoru i vremenu.	Samostalno smješta u prostoru i vremenu i uz pomoć učitelja uspoređuje pojmove vezane za odabrane teme te uočava sličnosti i razlike sa sadašnjosti.	Samostalno uspoređuje i grupira pojmove vezane za odabrane teme te povezuje kulturni utjecaj antike na sadašnjost.
C. 2. 2 KOMENTIRA, DISKUTIRA I ZAKLJUČUJE O SADRŽAJU ODABRANE TEME I NJENOM ODNOSU PREMA ŠIREM DRUŠTVENOM, ZNANSTVENOM, KULTURNOM, KNJIŽEVNOM I UMJETNIČKOM KONTEKSTU.	Prepoznaje i uspoređuje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese vezane uz propast republike i uspostavu carstva. Povezuje i obuhvaća sadržaje vezane uz odnose parlamentarizma i monarhije koristeći vlastitu kreativnost i iskazujući vlastite stavove.	Prepoznaje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese vezane uz propast republike i uspostavu carstva.	Prepoznaje i uspoređuje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese vezane uz propast republike i uspostavu carstva.	Uspoređuje i povezuje pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese vezane uz propast republike i uspostavu carstva te iskazuje vlastite stavove koristeći se vlastitom kreativnosti.	Obuhvaća i svojim riječima objašnjava pojmove vezane uz političke prilike i društvene procese vezane uz propast republike i uspostavu carstva.

PREPORUKA ZA OSTVARIVANJE ISHODA

A. 2. 1

Preporučuje se da se obrađuju sljedeći složeni i složeniji morfološki i sintaktički sadržaji: konjunktivi prezentske osnove, perfektna i participska osnova, pokazne zamj., nepravilni glagoli, rečenične konstrukcije (Acl, Ncl, perifrastična konjugacija aktivna i pasivna).

Gramatički sadržaji mogu se smanjiti ovisno o nastavnom opterećenju.

Preporučuje se da obrađena gramatika bude u funkciji teksta, a ne tekst u funkciji gramatike.

A. 2. 3

Preporučuje se da se vokabular prilagodi zahtjevima struke.

B. 2. 2/3; C. 2. 1/2

Predlažu se okvirne teme vezane uz rimsku kulturu i civilizaciju te uz pojedinačne struke: Identitet i baština, Znanja i izumi, Magistrature, Rimsko pravo, Rimski ekonomija, *Dicta et sententiae*, Latinski u glazbi, Poljoprivreda u Rimu, Ljepota u antici.

Prilagođeni i izvorni tekstovi i civilizacijski sadržaji moraju se vezati uz odabranu temu i težinom prilagoditi znanju učenika.

E. POVEZANOST S ODGOJNO-OBRAZOVNIM PODRUČJIMA, MEĐUPREDMETNIM TEMAMA I OSTALIM PREDMETIMA

Iako su klasični jezici sastavni dio jezično-komunikacijskog područja, tematski i sadržajno brojne su njihove poveznice sa svim odgojno - obrazovnim područjima, osobito s društveno-humanističkim. Grčka književna predaja u širem smislu rodno je mjesto filozofije, historiografije, političke, društvene i kulturne teorije, psihologije itd. Na grčkom se tlu pojedinac prvi put emancipirao od kolektiva, racionalno promišljanje svijeta suprotstavilo se mitskom poimanju zbilje, a demokracija kao forma društvenog ustroja proživjela je svoje djetinjstvo. S druge strane, u rimskom je kontekstu zaživjela prva poznata globalizacija i nema toga dijela društvenog i misaonog života čovjeka koji nije obilježen latinskim jezikom i baštinom moćne civilizacije koja je njime govorila i pisala.

Posvemašnju prisutnost termina podrijetlom iz klasičnih jezika u svim disciplinama zapadne i svjetske znanosti, tehnike i umjetnosti nije potrebno posebno isticati. Isto se odnosi i na tjelesno-zdravstveno područje.

Stoga klasični jezici mogu sudjelovati u svih šest međupredmetnih tema predviđenih i opisanih u ONK-u.

Široko obrazovanje stvara samopouzdanog i odgovornog čovjeka. Što je više takvih ljudi, i zajednica u kojoj žive postaje čvršća, sigurnija i ugodnija. Učenjem klasičnih jezika i njihovih civilizacijskih sadržaja učenik gradi temelje na kojima će izrasti u mladog čovjeka koji promišlja svijet u kojem živi crpeći iz spoznaja o svjetovima koji su mu prethodili, odgovornog u svojim postupcima i svjesnog da se samo poštovanjem prema drugima dolazi do poštovanja prema sebi. Veliki antički govornici i mislioci do danas su uzor umijeća pristojnog, razumljivog i argumentiranog javnog govorenja te tolerantnog i smirenog slušanja, a tolerantna i argumentirana komunikacija jest zalag stvaranja uspješnog društva.

Učenje klasičnih jezika čiji su izvorni govornici učeniku nedostupni stvara u njemu sposobnost prilagodbe na posve netipičnu jezičnu situaciju. Učenik bi trebao razviti novu strategiju za upravljanje i organizaciju vlastita učenja, slikovito rečeno arhivsku mrežu primjenjivu u usvajanju svih odgojno-obrazovnih područja, služeći se pritom svim tradicionalnim i suvremenim izvorima znanja. Tako oblikovana sposobnost razumijevanja odnosa u velikim i malim sustavima i kontekstualizacije novih sadržaja izvrsna je potka u cjeloživotnom učenju.

Informacijska tehnologija je neobično plodonosna upravo u slučaju relativno ograničenih korpusa kakav predstavlja očuvana antička književna predaja. Mogućnosti njezine kreativne uporabe doslovno su neograničene, a brzina i preciznost koju ona donosi može znatno olakšati poučavanje i učenje. Klasična je filologija bila među prvim humanističkim disciplinama koja je bez predrasuda i kreativno krenula primjenjivati nove tehnologije i danas je među vodećim eksponentima tzv. digitalne humanistike.

S obzirom na to da je antička Grčka kolijevka koncepta građanstva i demokracije, a antički Rim tvorac pojma *res publica*, opravdano je očekivati da bi se detaljnim proučavanjem upravo tih kultura kod učenika mogao razviti senzibilitet prema građanskoj vrlini unutar modernih društava. Proučavanje oblika političke participacije u antičkoj Grčkoj i Rimu dobra je prilika učeniku za prepoznavanje analogija i različitosti u političkom ustroju vlastite zajednice. Uočavanjem silnih razlika na području etike, religije, obiteljskih odnosa i pravnih normi učenik će lako dobiti poticaj za promišljanje o dominantnim modelima u suvremenom društvu.

Bogata antička baština u Hrvatskoj, dobrim dijelom nepoznata, ponekad zanemarena, a gotovo uvijek nedovoljno vrednovana i iskorištena, izvrstan je poligon za usavršavanje poduzetničkih vještina upravo u onim područjima koja su strateški i marketinški izazovna kao što su poduzetništvo u kulturi i obrazovanju te osobito u kulturnom turizmu.

Koncept međuovisnosti tjelesnog i duševnog zdravlja nastao u antici periodično biva ponovno otkrivan u različitim socioekonomskim kontekstima. Unutar klasičnih jezika danas se lako i iznimno funkcionalno ostvaruje kroz projekte vezane uz zdravstvenu kulturu i poticaj na refleksiju o estetskoj komponenti tjelesnog izgleda kao zrcala zdravlja duha. Isto je načelo kao zlatni rez jednako lako primijeniti i na odnos čovjeka prema prirodi koja ga okružuje.

F. UČENJE I POUČAVANJE NASTAVNOGA PREDMETA LATINSKI JEZIK

Znanje klasičnih jezika uključuje gramatičko, leksičko i civilizacijsko razumijevanje izvornoga teksta i poruke koju on prenosi pa je za ostvarivanje cilja učenja potrebno redovno i kontinuirano učenje unutar svih domena. U procesu učenja i poučavanja središnje mjesto ima učenik, a učenje u kojem učenik ima mogućnost vlastita izbora i koje poštuje njegove potrebe razvija motivaciju i time povećava kvalitetu učenja i konačni rezultat. Stoga se jezična pismenost treba razvijati postupno, u skladu s mogućnosti učenika. To podrazumijeva sustavno praćenje napredovanja i stupnja usvojenosti kompetencija kod svakog učenika posebno. U sadržajnom smislu gramatički sadržaji nisu cilj učenja i poučavanja i ne trebaju biti sami sebi svrhom, nego su uvijek u funkciji razumijevanja teksta. Tekstovi na izvornom jeziku prate propisane preporučene teme i civilizacijske sadržaje. U procesu učenja i poučavanja učenikova je uloga partnerska i on zajedno s učiteljem i prema učiteljevoj preporuci suodlučuje o sadržaju koji će se unutar propisanih domena obrađivati. Time se povećava učenikova odgovornost i potiče kritičko mišljenje. U modernom pristupu učenju i poučavanju klasičnih jezika učitelj je partner i moderator u procesu učenja. Učenike stalno prati i usmjerava, a prije svega jasno upućuje na cilj i očekivanja u svakom dijelu rada. To kod učenika razvija svijest o učenju, potiče motivaciju i samoprocjenu uspješnosti. Poučavanje u tom smislu treba biti manje predavačko, a više vođeno na način da se izborom različitih metoda pouke poštuju individualne mogućnosti učenika. Sadržaji se trebaju predstaviti na poticajan način uzimajući u obzir iskustva učenika kako bi se sadržaj približio i lakše razumio. Odgovornost učitelja je predstaviti učenicima dostupna pomagala, uputiti ih kako se njima primjereno mogu služiti i voditi učenje preporučujući provjerene izvore informacija. U suvremenom društvu učiteljeva je dužnost stalno podsjećati učenike na provjeravanje točnosti i pouzdanosti informacija i sadržaja do kojih dolaze posredstvom audiovizualne tehnologije, interneta i društvenih mreža. Učitelj je odgovoran za kontinuirano korigiranje i usmjeravanje u pravilnom korištenju stečenih znanja i primjeni naučenog u svakodnevnom životu i u različitim područjima ljudskog djelovanja.

U učenju i poučavanju klasičnih jezika preporučuje se korištenje šireg spektra materijala i izvora kao što su klasični udžbenici, čitanke, rječnici, gramatike, monografije, zatim latinski i grčki rukopisi, tekstovi na izvornom jeziku kao i književni prijevodi. Učenicima treba biti na raspolaganju upotreba svih oblika suvremene tehnologije u cilju uvježbavanja jezičnih sadržaja i obogaćivanja rječničkog fonda. Preporučuje se korištenje raspoloživih audiovizualnih sredstava i interaktivno učenje s pomoću aplikacija i interneta kao i društvenih mreža za svladavanje civilizacijskih ishoda kao i u područjima jezične pismenosti i komunikacije. Tekstovi na kojima se razvijaju komunikacijske kompetencije mogu biti prilagođeni i izvorni. Dodatno se uz čitanje na izvornom jeziku mogu koristiti ulomci klasičnih autora u prijevodu za samostalni rad učenika ili vođeno čitanje, no prijevod se u procesu učenja i poučavanja ne smiju koristiti kao zamjena za tekst na izvornom jeziku. U poglavlju *Odgojno-obrazovni ishodi* navedene su preporuke za izbor gramatičkih sadržaja, tekstova i civilizacijskih tema za svaku pojedinu razinu učenja klasičnih jezika. Ti se sadržaji smatraju preporučenim minimumom, a učitelj ih ima slobodu proširiti i odrediti kojim će redosljedom i u kojem opsegu obraditi koji sadržaj. Kako bi se oni kvalitetno obradili, preporučuje se komentiranje i kontekstualizacija pročitane teksta i potkrijepa u vidu projektne nastave.

Učenje i poučavanje može se izvoditi u učionici i izvan nje. Prirodno okruženje za rad na tekstu je učionica, no to mogu biti i knjižnice i arhivi, muzeji i druga mjesta izvan škole koja, osobito na području Hrvatske, obiluju dokumentima pisanim latinskim jezikom. Izvođenje projektne nastave u suradnji s učiteljima drugih predmeta i/ili stručnjacima iz različitih srodnih područja iz drugih institucija vrlo je vrijedno za implementaciju stečenih znanja u širi društveni kontekst. Učenicima pomaže da bolje shvate sadržaj, omogućava produbljivanje određene teme i sagledavanje iz različitih kutova, potiče njihovu kreativnost i suradnju. Projektna i međupredmetna nastava u većoj se mjeri mogu izvoditi izvan učionice. Za bolje razumijevanje kulturno-civilizacijskih sadržaja preporučuje se i terenska nastava koja obuhvaća obilazak kulturno-povijesnih znamenitosti i istraživački rad na terenu. Hrvatska obiluje spomenicima grčke i rimske kulture koje učenici mogu obići i u neposrednom kontaktu steći cjeloviti uvid u svoje kulturno naslijeđe.

Bez obzira na to gdje se izvodi, učenje i poučavanje klasičnih jezika trebalo bi razvijati učenikove potencijale. Učitelj treba težiti da u svakom učeniku prepozna u kojem se području lakše izražava te mu omogućiti da se razvije upravo u tom dijelu predmetnog učenja. Ako je učenik spretniji u jezičnim sadržajima, treba ga poticati da u toj domeni ostvari puni potencijal, a onog koji je više zainteresiran za civilizacijske sadržaje treba usmjeriti k napredovanju u tom području.

U našem obrazovnom sustavu latinski jezik moguće je učiti od desete godine života u različitom opsegu i trajanju, ovisno o programu škole. Do kraja školovanja latinski je jezik tako moguće učiti jednu godinu, dvije, četiri ili osam godina. Bez obzira na godine učenja, cjelokupno obrazovanje koncipirano je tako da daje osnovna znanja i vještine koje predstavljaju bazu za daljnju nadogradnju i cjeloživotno učenje. Pri planiranju učenja i poučavanja treba

voditi računa o svim domenama jer je jezična pismenost preduvjet uspješnoj komunikaciji, a komunikacija na klasičnim jezicima nužno je dijakronijska pa podrazumijeva vladanje civilizacijskim, kulturnim i humanističkim područjem koje ti jezici posreduju. Stoga je nužno u učenju i poučavanju svim domenama posvetiti podjednako vrijeme jer njihova cjelokupnost pridonosi razvoju pojedinca u pogledu osobnih stavova i kritičkog mišljenja, što ga odgaja u odgovornog člana zajednice.

U početnom učenju i učenju po kraćim programima preporučuje se posvetiti dodatnu pozornost osamostaljivanju u pravilnom korištenju dostupnih izvora kao što su rječnici i gramatike. Posebno vrijeme treba se posvetiti usvajanju i širenju vokabulara jer su korijeni klasičnih jezika u rječničkom fondu svih modernih jezika.

Učenje i poučavanje klasičnih jezika može biti organizirano u većim ili manjim skupinama. U razrednom odjelu učenje i poučavanje se može organizirati prema različitim tipovima zadataka unutar domena individualno, u paru, u manjim skupinama ili može cijeli razred raditi zajedno. Poželjno je poticati i međurazrednu i međugeneracijsku suradnju na projektima. Time se razvija timski duh, stariji mogu prenijeti svoja znanja u neposrednom kontaktu, a mlađi uče od starijih i stječu nova iskustva, što ih u isto vrijeme obogaćuje, oplemenjuje i priprema za život.

G. VREDNOVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA U NASTAVNOME PREDMETU LATINSKI-JEZIK

U sklopu učenja i poučavanja klasičnih jezika vrednovanje je integralni dio cjelokupnog procesa učenja i poučavanja. Vrednovanje nije samo sebi svrhom niti je ocjena igdje navedena kao ishod ili cilj učenja. Stoga je proces vrednovanja potrebno shvatiti kao mjerenje prolaznog vremena i koristan indikator učeniku i učitelju na putu ostvarivanja ishoda i postizanja ciljeva učenja. Bilo bi dobro da proces vrednovanja bude diskretan, neagresivan i transparentan, a poželjno da ocjena nikada ne bude ni nagrada ni kazna.

U procesu vrednovanja najvažnije je da svaki pojedini postupak, metoda ili sredstvo pružaju informaciju o razini usvojenosti ishoda. U slučaju latinskog jezika to u prvom redu znači da se vrednuje učenikova sposobnost kojom je u stanju unutar svakoga pojedinog odgojno-obrazovnog ciklusa razumjeti i prevesti gramatički i leksički sve zahtjevniji tekst i napredovati u razumijevanju civilizacijskih fenomena sadržanih u njemu. Istodobno, osobito u višim ciklusima obrazovanja, potrebno je ispitivati napredak u interpretaciji teksta, u njegovoj kontekstualizaciji unutar vremena kada je nastao, vremena prijenosa i sadašnjega trenutka čitanja.

Stoga su elementi/sastavnice vrednovanja odgojno-obrazovnih ishoda u klasičnim jezicima povezani s domenama iz kojih proizlaze, sljedeći:

1. JEZIK – element u kojem se vrednuje usvojenost gramatičkih sadržaja i razumijevanje jezičnih zakonitosti te pravila čitanja i pisanja, a mora biti sastavni dio vrednovanja na svima razinama učenja klasičnih jezika.
2. VOKABULAR – iznimno važan element učenja klasičnih jezika na svim razinama; u njemu se vrednuje napredak učenika u usvajanju sve većeg opsega riječi kao i osnove lingvističkih zakonitosti i vještina.
3. TEKST I KNJIŽEVNOST – element u kojem se vrednuje napredak u razumijevanju, prevodenju i interpretaciji prilagođenog ili izvornog teksta, ovisno o razini učenja i tipu škole; u klasičnim gimnazijama (i višim razinama gimnazijskog učenja) unutar ovog elementa vrednuje se i poznavanje povijesti književnosti i stila autora koji se obrađuju u učenju i poučavanju.
4. CIVILIZACIJA I BAŠTINA – element u kojem se vrednuju znanja o rimskoj civilizaciji, njezinu utjecaju na kulturu kasnijih razdoblja te razumijevanje humanističkih fenomena iz nje proisteklih na svim razinama učenja; osobito je važno unutar ove sastavnice vrednovati poznavanje antičke baštine na tlu Hrvatske te njezino vrednovanje.

Jezik i vokabular povezani su i proizlaze iz domene *Jezična pismenost*, a razdvojeni su na dva elementa zbog važnosti usvajanja sve većeg opsega vokabulara na različitim razinama učenja za usvajanje ishoda u svim domenama i ostvarivanje ciljeva na razini predmeta. Element vrednovanja pod nazivom *Tekst i književnost* proizlazi iz domene *Iskustvo teksta i komunikacija*, a naziv elementa *Civilizacija i baština* jednak je nazivu pripadajuće domene.

Pristupi vrednovanju prema elementima moraju biti prilagođeni uvjetima, razini učenja i skupini učenika, a moraju uključivati raznolike oblike usmene i pisane provjere znanja kako bi učenici mogli pokazati razinu usvojenosti ishoda na sebi najprikladniji način. U pisanim provjerkama preporučuje se izrada zadataka koji naučeno gradivo ispituju na različite načine i traže zaključivanje, povezivanje i razumijevanje, a ne samo

reproduktivno i činjenično poznavanje gradiva. Posebno je bitno i u pisanim i u usmenim oblicima vrednovanja ostvarivanja ishoda u elementu *Tekst i književnost* jednaku važnost pridavati analizi i prijevodu kao i razumijevanju i interpretaciji teksta, ali i povezivanju s domenom *Civilizacije i baštine*.

Osim neposredne procjene razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda dokaze o napredovanju učenika pružaju i učenikov interes za sam predmet, samostalnost u izvršavanju zadataka, ukupnost njegova odnosa prema predmetu, drugim učenicima i učitelju kao njegovim posrednicima. Kao što je već naglašeno u poglavlju Učenje i poučavanje, učenika spretnijeg u jezičnim sadržajima treba poticati da u toj domeni ostvari puni potencijal, a onog koji je više zainteresiran za civilizacijske sadržaje treba usmjeriti k napredovanju u tom području.

Pri davanju zaključne (pr)ocjene treba jednako vrednovati napredak u ostvarenju ishoda učenja u sve tri domene i u svim sastavnicama, ne dajući nijednoj veću važnost ili prednost, nego njegujući ukupnost poznavanja klasičnih jezika i svega što oni posreduju. Učenici i njihovi roditelji se o napredovanju učenika trebaju izvještavati redovito putem međusobnih konzultativnih razgovora, pisanih bilježaka o radu i napredovanju učenika te ostalim službenim i dostupnim načinima komunikacije.